სახალხო გაზეთი

№ 925 შაბათი, 22 ივნისი 1913 წ. № 925

განცხადების ფასი: ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზე პეტიტით ღირს 15 კ., უკანასკნელზე 10 კ. სხვა ადგილებიდან კავკასიის გარეშე მიღებულ განცხადებათა ფასი: სტრიქონი პეტიტი ტექსტის წინ 20 კ., უკან 10 კ. სამგლოვიარო განცხადების დაბეჭდვა პირველ გვერდზე თითო-ჯერ სადამოს 4 საათამდე ღირს 3 მ. 4 საათის შემდეგ მიიღება მხოლოდ თვით სტამბა ,,შრომა''-ში, მუხრანის ქუჩა, და ღირება 4 მანეთი.

განცხადებანი იმ პირთა, ფირმათა და დაწესებულებათაგან, რომელნიც კავკასიის გარეშე არიან, ან მთავარი კანტორები და განყოფილებანი აქვთ, მიიღება მხოლოდ სავაჭრო სახლის ლ. და მ. მეტცლ და ამხ.-ის განცხადებათა ცენტრალურ კანტორაში მოსკოვში, მიასნიცკის ქ., ს. სიტოვისა და მის განყოფილებებში: პეტერბურგში—მორსკაია 11, ვარშავაში—მარშალკოვსკის ქ. 130, პარიზში—ბირჟის მოედანი.

ხელის მოწერა და დასაბეჭდი განცხადებები მიიღება ,,სახალხო გაზეთი''-ს რედაქციაში და კანტორაში ყოველ-დღე კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდან 3-მდე, სადამოთი 5-დან 7-მდე.

ხელ-მოუწერელი წერილები არ დაიბეჭდება; დაუბეჭდავი მცირე წერილები და კორესპონდენციები სულ არ ინახება; ინახება ერთის თვით მხოლოდ დიდი წერილები და მოთხრობები. პირადად მოლაპარაკება შეიძლება ყოველ-დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 10 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. ადრესის გამოცვლა 40 კაპ.

რედაქცია და კანტორა იმყოფება: ტფილისში, სასახლის ქ., სარაჯიშვილის სახ. № 6. ფოსტის ადრესი წერილებისა და ფულისთვის: ტფილისი, ქართული ,,სახალხო გაზეთი'' 190.

ტელეფონი №12-29

გაზეთის ფასი წელიწადში 8 მ. 50 კ., თვეში—75 კაპ. ცალკე № ყველგან 5 კ., დამატებიანი—7 კ.

ყოველ-დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გამოცემა

20 ამა ივნისს, გარდაიცვალა ქვაშვეთის წმ. გიორგის ეკლესიის მღვდლის **მელიტონ კახეთელიძის ქვრივი**

ევდოკია დოროთეს ასული,

რასაც აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთა დაობლებულნი **ძენი და ასულნი მისნი: გიორგი, ელენე, ნადეჟდა, ალექსანდრე, და ევსევი.** პანაშვიდი დღეს სადამოს 7-ნახევარ საათზე, საკუთარ ბინაზე (იზმაილოვის ქუჩა, სახლი № 38), გამოსვენება ხვალ, 23 ივნისს, დილის 9 საათზე, ქვაშვეთის წმ. გიორგის ეკლესიაში, დაკრძალვა კუკიის წმ. ნინოს სასაფლაოზე.

ზაქარია დიდიმამიშვილი მწუხარებით აუწყებს ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ ქ. ახალციხეში **კვირას, 23 ივნისს,** ქართველ კათოლიკეთა ჯვართ-ამაღლების ეკლესიაში დილის 10 საათზე, და **ორშაბათს, 24 ივნისს,** რომის კათოლიკეთა ეკლესიაში, დილის 10 საათზე, გადახდილ იქნება წირვა 1912 წ. 18 დეკემბერს ქ. ნიუ-იორკში უდროოდ გარდაცვლილის და დაუვიწყარის ძმის

რაფიელის

სულის მოსახსენებლად. 1366.

თავადნი **ანტონ და ვარდენ წულუკიძენი** და ექიმი **შალვა მიქელაძე** აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ განსვენებულ

დავით გრიგოლის ძე წულუკიძის

ორმოცის დღის წირვა და პანაშვიდი გადახდილი იქნება კვირას, 23 ივნისს, საფირჩხის ეკლესიაში და სასაფლაოზე დილის 9½ ს. 1200

ს კ ე ტ ი ნ გ რ ი ნ გ ი

მიხეილის ქუჩა № 117.

22 და 23 ივნისს 1913 წ. გამომგონებელი თავ. ვაჩნაძე აჩვენებს მის მიერ გამოგონილ **,,ირაკლის თვითმავლობას''** დაუკრავს სამხედრო ორკესტრი. არის ბუფეტიც. როლიკებზე ცურაობა დაიწყება ნაშუადღევის 4 საათზე.

თვითმავლობის სეირნობა დაიწყება სადამოს 8 საათზე. 1364

ავლაბრის სახალხო თეატრი

კვირას, 23 თიბათვეს 1913 წ.

ბენეფისი დამსახურებულ სახალხო სცენის მოყვარის გიგო ზ. გელიკურაშვილისა

ავლაბრის ქართ. სახ. წარმოდგ. მმართ. წრის მიერ ქართ. თეატრის მსახიობ **კ. ყიფიანისა და დ. აწყურელის** მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება:

ციმბირელი

კომედია 4 მოქმ. ავქ. ცაგარლისა

მონაწილეობენ: ქ-ნნი თ. აფხაზიშვილი, მარგველაშვილი, კავთელი, საკოვი; ბ-ნნი **კ. ყიფიანი, დ. აწყურელი, გ. გელიკურაშვილი,** გომელაური, სალოყაია, ჯიბლაძე, თავდგირიძე, მაისურაძე, კიზიყელი, სულთანიშვილი, მახნელი, მესტიაშვილი, მენთეშაშვილი, ბარი, ქვლივიძე, ურუშბეგოვი, ზროძელი, კახურაშვილი, მანჯავიძე და სხვ. თეატრის სასეირნო ბაღში 7 საათიდან დაუკრავს სიმებიანი ორკესტრი დ. გ. დავიდოვის ხელმძღვანელობით. წეს-რიგების დასაცველად მიღებულია ზომები, **დასაწყისი სადამოს 8½ საათზე.**

1029 რეჟისორი **კ. ყიფიანი,** თანაშემწე **რ. სალაყაია,** მორ. გამგე **თ. ნასაძე.**

ტფილისის კერძო სამკურნალო

ახლად გადაკეთების შემდეგ, ავადმყოფები მიიღებიან.

ქსენიევის ქუჩა, საკუთ. სახლი, № 7, მიხეილის პროსპექტისა და ვეტცელის სასტუმროს ახლო.

ტ ე ლ ე ფ ო ნ ი № 590.

სტაციონალური განყოფილება მოწყობილია 50 საწოლით, ცალკე ნომრებით და საერთო ოთახები განსაკუთრებითი სამშობიარო განყოფილება.

მწოლიარე ავადმყოფთა მიღება შეიძლება ყოველ წამს, გარეშე მოსიარულე ავადმყოფებს მიიღებენ შემდეგი **ექიმები-სპეციალისტები:**

შინაგანი სნეულებანი.	**მანსვეტაშვილი ვ. მ.** ორშაბ., ოთხშ. და პარასკ. 2—3 ს. **მალალაშვილი გ. გ.** სამშაბ. და შაბათობით 10—12. **მიქელაძე შ. ა.** ყოველ დღე 12—1 ს. **ფედოროვი ე. გ.** ყოველ დღე გარდა ოთხშ. და კვირისა 12—1. ექ.-ქალ. **ინგელ მელიქ-შახნაზაროვისა ე. ა.** სამ., ხუთ., შაბ. 11—12
ქირურგ. სნეულებანი.	**მარკევიჩი ვ. ლ.** კონსულტანტი ყოველ დღე 11½—12½. **მელიქიშვილი ნ. ა.** ყოველ დღე 10—1. **ფირადოვი რ. ბ.** ყოველ დღე 12—1.
ქალთა და ს მშობ. სნეულებანი	ექიმი-ქალი **ვერბიცკი-ფირადოვისა ლ.** ყოველ დღე 11—12. **თიკანაძე ი. ე.** ყოველ დღე 1—2. **მელიქიშვილი ნ. მ.** ყოველ დღე 1—1. **სულაკოვი ა. ი.** ყოველ დღე 1—1.
ბავშვთა სნეულბ.	**ექ.-ქალ. ბაქრაძე-დედაბრიშვილისა** ყ.-დღე, გარდა ოთხშ. 1—1½ **მიქელაძე შ. ა.** ყოველ დღე 2—1. **ფედოროვი გ. ს.** ყოველ დღე გარდა ოთხშაბ. და კვირისა 12—1.
ნერვიულ. სნეულებ. და ელექ.	**ბედევანიშვილი. მ ა.** შაბათობით 0—1. **ჯავახიშვილი ნ. ნ.** ოთხშაბ., პარას. და კვირას 1—12 **ფონდოვი გ ს.** ყოველ დღე 1—2
ყელ. ყურის და ცხვირ.	**ათენიანცი ნ. ა.** ყოველ დღე 12½—1½. **ორემბოვსკი ნ. ს.** ყოველ დღე 1½—2.
თვალის სნეულ.	**მუსხელიშვილი ვ. ს.** ორშაბათ., ოთხშ. და პარასკ. 2—2½.
კან. და ვენერ. ავ.	**დიასამიძე ა. ნ.** ყოველ დღე 11½—12½.

სამკურნალოს აქვს მოწყობილი საკუთარი სამიკროქიმიო და საბაქტერიოლოგიო ლაბორატორია. სისხლის გასინჯვა, ათაშანგ. **Wasserman.** რჩევისათვის 50 კ. საწოლები 2 მ. დაწყებული. ცალკე ოთახი 5 მანეთიდან. მშობიარობა 0 დღე წოლით ღირს 40 მ. ოპერაციები, კონსულიუმი, შარდის ბუშტისა და მილების კატეტერიზაცია, **,,606''** და **,,914'' წამლის შეშხაპუნება,** ელექტრონით წამლ., მასსაჟი, ყვავილის აცრა, ძიძათა შემოწმება და სხვა. ზომიერი საფასურით. წ. 1035

ექიმი ი. ი. ბერიშვილი სწამლობს **საშარდე ორგანოთა, ათაშანგისა** და **კანის** ავადმყ.; **გახსერმანის რეაქციით** იკვლ. ათაშანგ. მოწამლ. სისხლს. მიღება ნაშუადღ. 3—5½ ს. **ელისაბედ ქ.,** № 9½, კიროჩნი ქუჩის ახლო, საფუძველი განყოფ. პირდაპირ. 102

დოქტორი მედიცინისა

გ. ა. ახვერდოვი,

პეტერბურგის სიფილისისა და ვენერიულ ავადმყოფობათა კლინიკის ყოფილი ორდინატორი, იღებს საშარდის, ვენერიულისა და სიფილისიან ავადმყ. დილ. 12—1 ს., სად. 6—8 ს. **სემიონოვის ქ.,** № 18, (ვ რონცოვის ძეგლის მახლობ.), ექიმ. ზინა—სემიონ. ქ, № 16. 159

ექიმი ნ. ნ. ჯავახიშვილი **ორდინატორად ნამყოფი კიევის ნერვების კლინიკაში.** იღებს ნერვებით ავადმყოფებს სად. 6—7 ს.-მდე. ჩერქეზიშვილის ქუჩა, № 12. **იქვე გამართულია ელექტრონის სამკურნალო კაბინეტი.** 324

ექიმი ივ. გომართელი პირველი ივნისიდან პირველ ენკენისთვემდე ავადმყოფებს მიიღებს **ბორჯომში,** აგარაკი მირზოევისა. 307.

ექიმი შ. ა. მიქელაძე. 15 ივნისიდან მიიღებს **შინაგან და ბავშვთა** სნეულებით ავადმყოფთ ყოველ დღე სადამოს 6 ნახ. საათიდან 7 საათამდე ახალ ბინაზე—მიხაილოვის პროსპექტი № 117 ტელეფონი 816.

პირველ-ხარისხოვანი

დიდი ცირკი

ძმ. ესიკოვსკებისა

მიხეილის პროსპექტ., მუშტაიდის შესავალთ ნ. ნ. კუნდუხოვის ადგილზე, საკუთარი საზაფხულო გრილი სადგომი, ტრამვაი იქვე ჩერდება და შინ დაბრუნებისასაც მუშაობს.

მხოლოდ ძმ. ესიკოვსკების ცირკს შეუძლიან იმის ჩვენება, რაც სხვებს არას დროს არ შეეძლებათ!

დღეს, 22 ივნისს, 1913 წ.

გ ა ი მ ა რ თ ე ბ ა

როგორც სატახტო ქალაქებში

შ ა ბ ა თ ო ბ ა.

ესათი წარმოდგენები სატახტო ქალაქებში იზიდავენ აუარებელ ხალხს, რადგანაც პროგრამა ძალიან საინტერესოა და სხვა და სხვანაირად არის შემდგარი. შაბათს ესწრება უმაღლესი არისტოკრატია.

ხალხის სურვილის გამო გამოჩენილი მოჯირითე **ქალი თამარა** მოწვეულია კიდევ 15 დღით. დღესვე მონაწილეობას იღებენ მუსიკოსი-ექსცენტრიკები ბ-ნნი **ბროკარსები.** გამოჩენილი ჯამბაზები ბ-ნნი **ვინჩეცოები,** წოდებულნი ,,მაგიკის კაცებად''. თავვანწირული ცხენოსანი **ქალი გიზელა** და მთელი პირველ-ხარისხოვანი მსახიობთა ტრუპპა. **ანონსი:** ხვალ, კვირას, 23 ივნისს, გაიმართება ორი წარმოდგენა: ერთი დილით, ფასი დაკლებულია. გაიმართება დღევე ბავშვების სეირნობა პონებზე.

დასაწყ. სახ. 8 ს.

378 დირექცია **ძმ. ესიკოვსკები.** გამგე **ლ. მ. ხუნდაძე.**

ექიმი ა. ნ. დიასამიძე კანისა და ვენერიულ ავადმყოფებს იღებს ყოვ.-დღე ნაშუადღ. 2—3 ს. სადამ. 6—7 ს. ხუთშაბ. მხოლოდ დილ. 8—9 საათ. კვირ. ავად. არ იღებს. მოსკოვის ქ., № 3, სახ. გაბაშვილისა.

კ ბ ი ლ ი ს

ექიმი ა. გ. ხოლოდაშვილი იღებს ავადმყოფებს დილის 9—2 საათ. და სადამოთი 5—7 ს.-მდე. გოლოვინის პრ. № 12. 1334

საზურთალოზე

მშვენიერ ალაგას

ახლად აშენებულ ეკლესიისა და ღიდუბის მომავალ ხიდის მახლობლად დაიჭრა 20 დესეტინა მამული და იყიდება წვრილ ნაჭრებად ხელმისაწვდენელ ფასებში.

მსურველთ შეუძლიანთ მიმართონ ოლღას ქუჩაზე, სახლი № 6, სოლომონ ივანეს ძე **თაქთაქიშვილს,** დილის 8 საათიდან ნაშუადღევის 3 საათამდე. სადამოს 5 საათიდან 8 საათამდე. უმორჩილესად ვთხოვთ მიწის მყიდველებს, რომ **თავის დროზე შემოიტანონ დარჩენილი ვალი,** თანახმად ჩვენგან მიცემულ კვიტანციისა. წ. 1220

ვაგზლის კერძო სამკურნალო

გარედან ყოველ დღე მოსიარულე ავადმყოფთათვის.

ვაგზლის ქუჩა. № 8. ტელეფონი № 695.

ე. ს. გაზაკიძე. ყოველ დღე, შინაგან-ავადმყ 9½ ს. 0 ს.

ა. ნ. დიასამიძე. ყოვ. დღე, კვირ. გარდა. სიფილ., კანისა და ვენერ. 11—11½ ს.

ბ. ა. პოპოვი. ყოვ. დღე, კვირის გარდა. ყელ. ყურ. და ცხვ. სნეულ. 11—11½ ს.

ექ. ქალი იოსელიანისა—იღებს ქალთა ავადმყოფებს. სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და კვირაობით 11—11½ ს.

ნ. მ. მელიქიშვილი. ქირურგიული და ქალთა ავადმყ. 1—2 ს.

ვ. ვ. კლდიაშვილი. ყ.-დღ. შინაგ. ავადმყოფ. 1—2 ს.

მიკროსკოპიული, ბაქტერიოლოგიური, ქიმიური გამოკვლევანი აგრეთვე ყვავილის აცრა და ძიძების გასინჯვა ფასი რჩევისათვის 50 კ.

ოპერაციები და კონსილიუმი მორიგებით.

ასხამლოგ ,,606''-ით 1035

გამოსულია და იყიდება

ნ. შიუკაშვილის

პიესა ,,მემონებოდა", დრამა 4 მოქმედებ. ფასი 30 კაპ.

სამღვდელო *)

დრამა-პოემა 4 მოქმედებად.

მოქმედება მესამე.

მთიანი ადგილი. მთების წინ პატარა, ლამაზი მინდორია. შუა ადგილას ერთი დიდი მთა არის, ცათ ამართული. მისი წვერი ნისლითაა დაბურული, ცაში იკარგება და არ მოსჩანს. ამ მთის ირგვლივ დაბალი მთებია, გორაკები. ერთი-მეორეზე გადაბმულნი იგინი დიდი მთის ერთ გვერდით წვანან.—მათი ბოლო არ მოსჩანს.

მეორე მხრით ეს მთები ტყით იფარგლება. დიდი მთის შუა-გულიდან წყარო გამოდის ხმაურობით, მინდორზე ჩამოდის და მთას ირგვლივ ევლება, და ჩადის იქ, საცაც იგი ეცემა მინდორზე მთის გულიდან გამოხეთქილი.

არც-მარე ყრუდ ხმაურობს. მის ხმაურს ერთვის დმუილი, რომელიც გამოაქვს წყაროს, მთის გულიდან.

შორით გამოჩნდება სამღვდელიშვილი; მას მხარზე ჰკიდია მშვილდ-ისარი. მიდის მთის ერთი მაღლობიდან მეორეზე გადადის, ათვალიერება არეს. ამაღლებულ მაღლობზე რომ ავა, ხედავს დიდ მთას და შეჩერდება. მშვენიერება ბუნებისა მის ყურადღებას მიიპყრობს. წამოჯდება მაღლობზე და აღტაცებით ამბობს:

სამღვდელიშვილი. თითქო მეცნობა ეს ადგილები,
ასე მგონია, სადღაც მიხახავს!
მთაც იუმბერაზი ცად აღმართული,
სწორედ ჩემს ნახულს ძაგონებს და ჰგავს.
რა მაღალ ია, ცად წვერ-მიკრული
ამაყ სიჩუმით დასცქერის არეს
(აღტაცებით) ვიმ, მიწას მდიდარს, უცვს და მშვენიერს,
ვიმ, წალკოტს ტურფას და ლამაზ ძნარეს!
ვინ სთქვა სიცრუე, მოტყუებულმა:
მიწას მაღლობა აღარ შვენისო?
დაბლობს ცაობა, დიად მაღლობა
არც დამშვენდება, არც შეფერისო?
აბა რა არის თუ არა მიწის
აღმაფრენა და ცდა ამაღლებისა?
მთლად გაქარწყლება განმყოფი სივრცის
და უარყოფა ზეცის საზღვრების?
ეს მთაც, იქნება, მოციქულობდეს,
დაბლობის ამბავს იქ შესჩიოდეს,
და მოუხმობდეს მთელს დედამიწას
ასამაღლებლად!.. ცა კი ურჩობდეს,
რომ ძწარე ამბავს, გესლიან ენით
მაშვრალი მიწა აღარ უთხრობდეს!!
ეს პაწა მთებიც იქით ილტვიან
რომ მიეშველონ მთავარ-მოციქულს;
რომში ჩაებან, და გაიმარჯვონ
შვება მიმადლონ მიწის დამწვარ გულს!!
(დაფიქრდება) იქნებ აქ იკვრის მთავარი კვანძი,
რომლის გაკვეთა მერგო მე წილად!
აქ მოვიპოვო იქნებ გვირგვინი
გამარჯვებისა? (ხმაურობა ასტყდება! მზგავსად ,,აუუუუ''-სა) მაგრამ კი ფრთხილად!
(მშვილდ-ისარს მოიმარჯვებს).

ხმა. ჰეი, ვინა ხარ?.. აქ ვინ მოსულა?
მდევის სამთავრო გაუვალია!

სამღვდელიშ. (პირველ გაგონებაზე შეკრთება. უპასუხებს დამშვიდებით): რად ჰყვირი აგრე? წყნარად ვერ მკითხავ?
ხომ არაფერი დამიმალია?

დარაჯი მთისა (გამოჩნდება მთის გვერდით: ბანლიანი, საშინელი შეხედულობის, ერთი რქა აქვს თავზე).
ჰო, ჰო, პატარავ, მწვადათ რომ მეყო
ისიც ბევრია! (წამოვა) ვინ ხარ, სთქვი ჩქარა!

სამღვდელიშ. გატყობ, მუხთალო, კადნიერი ხარ!
ქვემძრომ-ულონოვ, და მეტიჩარა!
მაინც გაფრთხილებ—ბიჯი არ წასდგა

დარაჯი მთისა (ოდნავ შეჩერდება). ჰკუა დაჰკარგე, სუსტო არსებავ?
სიტყვას უკმეხსა, ლუკმაო ცოდვის,
ვით წამოისვრი, ან ვის უბედავ? (წამოვა მისკენ).

სამღვდელიშ. შეჩერდი! არ მსურს მე შენი სისხლი!
მე აქ არ ვრჩები—წავალ, გავივლი!

დარაჯი მთისა. განა არ ვიცი? რომ გაგიშვებდე,
არხეინადაც წაბრძანდებოდი!!
სამთა მათ მდევთა უფროსის ძმისა
სამფლობელოა ეს ადგილები!
კაცის სახესა, არც მისსა რჯულსა
არ გაევლების აქ... (აუჩქარებს ნაბიჯს, წამოატანს ხელს უზარმაზარ ქვას და ჰსურს ესროლოს. სამღვდელიშვილი დაასწრებს სტყორცნის ისარს. განგმირული დარაჯი მთისა გადავარდება მთიდან, გულსაკლავად იბღავლებს.

სამღვდელიშვილი. ეგ შენი სისხლი იმას ჰმართებდეს,
ვინც შენ გიბრძანა დაცვა ამ მთების! (გზას განაგრძობს).
საბრალო მონა, მონა ულური
სამი ძმა მდევის სამთავროების...
ნეტავ ვინ არის ეს უფროსი ძმა,
ვისგან ცხებული არის ის მთავრად?
სჩანს, რომ ბატონობს აქ მიუვალი,
შემოუზღუდავს სამეფო მძლავრად!
ყველას აჩერებს, ალბად, აქ მცველი,
რა იმორჩილებს, ბატონს მიართმევს!
ამრიგად მოსპო, ალბად, ბევრი რამ,
ამრიგად ახლაც მოქმედობს, გვართმევს!
(ჩამოეშვება ძირს, მიუახლოვდება წყაროს. დაჯდება ქვაზე. წყაროს ჩუხილი ეოცება).
წყარო, ანკარავ, ასე რად მოჰქუხ?
პატარა რომ ხარ, არ გშვენის წყრომა!
დამიტკბილგულდი, საით მირბიხარ?
დადექი ოდნავ, შეჩერდი ცოტა!..
(ხელის დაბანას მოისურვებს, მაგრამ წყალი მეტად ცივი აღმოჩნდება).
ოჰ, რა ცივია! მრისხანე სახე
ტყუილა არ აქვს—ავგულა არი!
იმას არა ჰგავს, ბავშვს რომ მომითხრობ
ნაზი ხმით ერთხელ ტკბილი ზღაპარი!
ამ მთის გულიდან, რომ ექანები,
ნუ თუ იქ ცივა, სულ ავდარია?
(ხმაურობაა, წყაროც მეტი ქუხილით ჩასვლის).
მერე რად უვლი შენს მშობელს აგრე?
(ჩაივლის)
იქნებ მას იცავ—შენ გაბარია!
(წამოდგება და რუზე გასვლას აპირებს).
შენს წყალს გავივლი, მთას ავალ... შემდეგ...
(ხმაურობა უკვე რისხვიან მეტყველებად იქცევა).
ეს ხმაურობა ნეტავ რას ნიშნავს?
განა მტერს ვპოვებ იქ, სადაც...
(ამ სიტყვით გადასდგამს წინ ნაბიჯს).

ხმა ყოველი მხრიდან. შესდეგ!

სამღვდელიშვილი. ეს რა მომესმა? ხმა გავიგონე,
თითქო კაცთ მიერ იგი თქმულ იყო,
მედგარი იგი, შიშის მომგვრელი,
თითქო მტრისაგან მომართულ იყო!
მაგრამ ამ მხარეს, ამ სამეფოში
უენო არის ყველა თქმულება!
სხვა საშუალებას უნდა ხმაროზდეს
ნაირ სახითა ტურფა ბუნება!
ჰეი, აქა ვარ! გაიმეორე,
რა სთქვი შენ წედან, მითხარ,—მეც გისმენ?
(სიჩუმე)
ვინაც თქმა იცის, გაგონებაც აქვს—
შენ კი დაყრუვდი, კითხვას არ ისმენ?
(კვლავ მიუახლოვდება წყაროს)
შენ ხარ ასეთი დამფრთხობელი?
დარაჯი მთისა ყოფილხარ, გატყობ?
ზღუდედ ეკვრები მდევთ სამფლობელოს
ინახავ, იცავ... ამით ამაყობ?
მაგრამ სიმდიდრეს ამ მთის მწვერვალის
მაინც დავიპყრობ, წავართმევ მდევებს.
და შენ კი სხვა რიგ აგაბუტბუტებ,
შეგაცვლევინებ მაგ შენსა ჰანგებს!
(სურს გადააბიჯოს, მაგრამ კვლავ მოესმის ყოველი მხრით ხმა).

ხმა ყოველი მხრიდან. უკან დაიხი, თავხედო კაცო?!

სამღვდელიშვილი. (აღელვებული) სწორედ ჩემშია ეს საძაგელი
ყვირილ—ძახილი! შიში მას მასმენს,
მეტი ვინ არის აქ მისი მთქმელი?
(იხედება ირგვლივ).
იქნებ, განგების ძალა მოქმედობს,
არა—ხილულის, მუნ არსებულის?!
მაგრამ მე არ ვცნობ, არცა მსურს ცნობა
შუა გამკვეთის ჩემს ლტოლვილ სულის!
თუ საიდუმლო ძალას მოუცავს,
დაუფლებია აქ ჩემსა მშობლებს?
და გზას მიბნევენ სამი დედის შვილს,
ბნელის გამკვეთსა, უშეცართ მგმობელ!
(მიდის) მაინც მოვდივარ! არ დავიხევი,
თუ გინდ აღმოსკდე მთლად ბოროტებით,
რომ აშავგულდე, გაბრაზდე მწარედ,
თავსა დამეცე მთელი ძალ-ღონით!

ხმა. სიკვდილს ერიდე, კაცო ცოდვილო!
სიკვდილს გაექეც, მის გეშინოდეს!

სამღვდელიშვილი. (ანთებული) არა და არა! მაგ სიტყვების წილ
ცეცხლებრი რისხვა რომც მოგდიოდეს,
არ შევჩერდები! (ნისლი ჩამოაწვება არეს) აჰა, მშიშარავ!
სანამდი ჰმალავ სულ-მოკლეობას?
აწ ვერ გიშველის ვერარა ფარი—
ბოლოს მოვუღებ შენს მფლობელობას!
(დაჰქუხებს. ყოველი მაღლობიდან, ყოველი ქვიდან თუ ბუჩქიდან საშინელი არსებანი გამოყოფენ თავს. არე გაშავდება. სამღვდელიშვილი უკან დაიხევს).
კარგი... კეთილი, მოვიცდი კიდევ!
მაგრამ იცოდე, ქურდო, მალივა,
რომ მაგ სიმგრეს მსწრაფლ გაეყრები!
ვიპოვი კლიტეს და შინ მოგივალ?—
გაგიღებ მუხთალს მაგ გულისა კარს
აგართმევ ყოველს, რაც შენს ხელშია,
ჯერ მიუვალსა, ძუნწსა და მდიდარს!;!
(გაჰყვება გზას, მაღლობიდან მაღლობზე გადადის. მის წასვლისას ნისლი თხელდება. სამღვდელიშვილი დაიმალება, ნისლიც მთიდან გაქრება. დიდიხნის პაუზა. შორიდან ხმა მოისმის, ვით პირველი დარაჯისა: ,,ჰეი, ვინახარ?" სიჩუმე, შემდეგ ხმაურობა. საშინელი დაყვირება დარაჯისა და კვლავ ხმაურობა. პაუზა. დიდი მთის ერთი გვერდიდან მიწიდან ამოძვრება უცხო ქმნილება, რომელსაც თავზე ერთი პატარა რქა აქვს. ეს ქმნილება რგვალია, კისერი არა აქვს. მთელს ტანს აბრუნებს და აქეთ-იქით იყურება. მის პირდაპირ, გამოძვრება უშნო არსება, რომელიც ზურგით მოხოჰავს, ტანი მისი ერთი ფეხით ბოლოვდება. იგი ბურდღუნებს ცხვირში. რქიანი დაინახავს მას.

რქიანი. კვენჩა, შენა ხარ? იცი რა მოხდა?
კაცმა ურჩობა მდევს გაუბედა!

კვენჩა. ბლაუ, ღიბბლაუ! კაცმა ურჩობა
ბატონს—ბრძანებელს ვით გაუბედა?

რქიანი. ჰო, ჰო! არ გიკვირს მის თავხედობა?
(მიუახლოვდებიან ერთმანეთს, მივლენ წყაროსთან და დაუბრკოლებლივ გადმოვლენ რუს.

კვენჩა. ბლაუ, ღიბ ბლაუ! როგორ არ მიკვირს!

რქიანი. არ ესმის საწყალს. რომ მდევი დასძლევს?
ტყვილად თავს იკლავს, ღონეს ტყვილა ცდის!!

კვენჩა. ბლაუ ღიბ ბლაუ! რა სულელია?

*) იხ. ,,სახალხო გაზეთი'' № 924.

სახელმწიფო საბჭო

20 ივნისის სხდომა.

თავმჯდომარეობს **აკიმოვი.** მინისტრთა ლოჟაში სხედან მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე, მიწათ-მოქმედების უწყების მთავარმართებელი, საზღვაო მინისტრი და უწ. სინოდის ობერ-პროკურორი. მიღებულია 9 კანონ-პროექტი სათათბირო რედაქციით. ხალხის დაუსწრებლად მიღებულია კიდევ 10 კანონ-პროექტი. შემდეგ საბჭო შეუდგა 1913 წლის სახელმწიფო ხარჯთა-განაწილების განხილვას. მომხსენებელი **შიპოვი** ერთი საათი ლაპარაკობს. კრების შეწყვეტის შემდეგ ლაპარაკობს ფინანსთა მინისტრი კოკოვცევი.

მომხსენებელი **შიპოვი** ამბობს, რომ კომისიამ, ფინანსთა სამინისტროს პროექტის მიხედვით შემოსავალი გაადიდა 71½ მილიონით; ხარჯი 27,700,000 მან. შემოსავალი გადიდდა უმთავრესად სააქციზო გადასახადის და შაქრისაგან. მომხსენებელი დაწვრილებით შეეხო ხარჯთ-აღრიცხვას და ბოლოს სთქვა, რომ კომისია შესაძლებლად სცნობს დამტკიცებული იქმნეს ხარჯთ-აღრიცხვა სათათბიროს რედაქციით. მომხსენებელი აღნიშნავს აგრეთვე, რომ ამ უკანასკნელი 100 წლის განმავლობაში რუსეთში მრეწველობის საქმე ძალიან განვითარდა. მაშასადამე, სახელმწიფოს ფინანსთა კეთილყოფილობა არის დამყარებული სამს უმთავრეს ბურჯზე: ფულის მოძრაობაზე, ხალხის მეურნეობისა და მრეწველობის დაცვაზე და გზათა გამრავლებაზე. ამ ძირითად პრინციპებზე არის დამყარებული ამ 25 წლის განმავლობაში რუსეთის ეკონომიური პოლიტიკა. მომხსენებელი აღნიშნავს რუსეთის კეთილდღეობას ფინანსიურის მხრით. რუსეთის ფინანსებს გაუმჯობესობის თავმდები არის სახელმწიფოებრივი გამოცდილება იმ პირისა, რომელიც სათავეში უდგას ამ უწყებას და რომელმაც რუსის ფინანსები გაატარა ომიანობისა და საზოგადოდ, ავკარგიანობის ხანაში. რაც შეეხება აღნიშნულ უარყოფითი მხარეებს, ორატორი ჰფიქრობს, რომ მათ თავიდან ასაცდენად საჭიროა, ფინანსთა მინისტრი, ტიერის უკვდავი თქმულებისა არ იყოს,—მკაცრი იყოს. მკაცრი უნდა იყოს სახელმწიფო კონტროლიც. კრება რამდენიმე ხნით შეწყვეტილია.

მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარე აღნიშნავს, რომ კომისიასა და მთავრობის აზრს შორის ბიუჯეტის შესახებ განსხვავება არ არის და გადადის ციფრებითი მხარეზე. მინისტრი აღნიშნავს შემოსავლისა და გასავლის რაოდენობას. იგი ამბობს, რომ ხარჯი 1908 წლიდან მოყოლებული თანდათან იზრდება. თუ ასეთი ზრდა ქრონიკული ხასიათისა იქნება, მას ვერ გაუძლებს ვერც ერთი სახელმწიფოს ხაზინა, მაგრამ ეს ზრდა არა ქრონიკულია, არამედ დროებითი. მიუხედავად იმისა, რომ დიდი ხარჯი გვაქვს მაინც 20 მილიონი გვრჩება, რაც სათათბიროს გადასდო, არა ვალის გასასტუმრებლად, როგორც აქამდის შვრებოდა, არამედ შემოსვლის გასაუმჯობესებლად. სხვათა შორის, ხარჯი გაიზარდა სახელმწიფოს დაცვისათვის, ამან მთელი ხარჯის 39 პროც. მოინდომა, საკულტურო საქმისათვის 50 პროც. გადაიდო. მმართველობის საერთო ხარჯი, თუ სახელმწიფოს ვალის გადასახდელად გადადებულ ფულსაც მიუმატებთ, 12 პროც. გაიხარჯა. მინისტრი ხაზს უსვამს იმ გარემოებას, რომ საკულტურო საქმეთათვის ხარჯთ-აღრიცხვის ნახევარია გადადებული. შემდეგ მინისტრი შემოსავალზე ლაპარაკობს. შემოსავლის გადიდების საქმის მოწყობამ 200 მილიონის ხარჯის გადიდება გამოიწვია. სახელმწიფოს შემოსავლიანობაში პირველი ადგილი. სახელმწიფო რკინის გზებს უჭირავს — 275 მილიონი. მეორე ადგილი კი, სახელმწიფო მონოპოლიას — 128 მილიონი. 1913 წლის შემოსავალი მეტი იქნება 136 მილიონით, ვიდრე 1912 წელს იყო. უკვე 5 თვის განმავლობაში შემოსავალი უდრის 96 მილიონს, მაშასადამე დარჩენილია 40 მილიონი, რომლის აკრების შიში არ უნდა ვიქონიოთ. მინისტრი აღნიშნავს, რომ მიუხედავად ხარჯის ზრდისა, ხარჯთ-აღრიცხვას ოთხჯერ არ მოსვლია დეფიციტი. ხარჯთ აღრიცხვაში გადასახადებს ძალიან მცირე ადგილი უჭირავთ. შემოსავალი უფრო იზრდება, ვიდრე ხარჯი. მიუხედავად იმისა, რომ მთავრობამ და სათათბირომ ხარჯი გაადიდეს, შემოსავალი მაინც აღემატება ხარჯს და ამითი აიხსნება ის გარემოება, რომ, სამინისტროს გამოანგარიშებით, ხაზინას აქვს თავისუფალი თანხა 425 მილიონი მანეთი. ხარჯთ-აღრიცხვის დაჩრდილულ მხარედ მიაჩნია მინისტრს ხარჯთ-აღრიცხვის გარეშე ხარჯები, რომელიც უეჭველად უნდა მოისპოს, მაგრამ რას იზამთ, როდესაც ცხოვრება დაუყენებს ხოლმე აუცილებელ საჭიროებას, რომელსაც მიუხედავად მთელი მისი მკაცრობისა, უნდა დაემორჩილოს იგი. მეორე დაჩრდილულ მხარედ მიაჩნია მინისტრს სავაჭრო ბალანსის დაქვეითება, მაგრამ ყურადსაღები ის არის, რომ იმდენად შევიწროებული არ არის საქონლის გატანის საქმე, როგორც არა ჩვეულებრივად გაზრდილია შემოტანის საქმე. თუმცა ეს მაგალითი ამოწმებს ჩვენი მყიდველობის შეძლების გაუმჯობესობას, მაგრამ იგივე ჰვიმტკიცებს, რომ მრეწველობის საქმე რუსეთში ვერ აკმაყოფილებს იმ მოთხოვნილებათ, რომლითაც ცხოვრება შობს. მინისტრი ამბობს, რომ იგი მომხრეა მრეწველობის შეურყეველ მფარველობისა. მფარველობით უნდა მოეპყრა კაპიტალის ორგანიზაციას, უკაპიტალოდ შეუძლებელია მრეწველობის გაძლიერება და ბუნებრივი სიმდიდრის ექსპლოატაცია; უნდა ვმფარველობდეთ თანხის გაცემის საქმეს. მთავრობა ამისათვის ყველაფერს აკეთებს. მას ვერ უსაყვედურებთ დაუდევრობას ამ საქმეში. შემდეგ მინისტრი ადარებს ხარჯთ-აღრიცხვას დადებითი და უარყოფითი მხარეებს და ამბობს, რომ რუსეთის მდგომარეობა საიმედოა. დასასრულ მინისტრი აღნიშნავს, რომ ხარჯთ-აღრიცხვის თანაწონობა უნდა იქნეს დაცული, რადგანაც მასშია რუსეთის ძალა ფინანსიურიცა და პოლიტიკურიცა. შეიარაღება ყველგან ძლიერდება. გერმანიამ 1.000 მილიონი გადასდო ამისათვის; საფრანგეთმა—800 მილიონი. პატარა ბელგიაც კი ემზადება სამხედრო რეფორმისათვის და 284 მილიონს ხარჯავს ამისათვის. ჩვენ ვერ წაუვალთ დიდ ხარჯს სახელმწიფოს დაცვისათვის, ამიტომ საჭიროა გახსოვდეს, რომ ხარჯთ-აღრიცხვის თანაწონობა დაცული იქნეს და ჩვეულებრივი ხარჯის გაცემის დროს უნდა შევადაროთ მოთხოვნილება შეძლებას, ანდა გადასახადები გავადიდოთ. Fertium nondatur.

ბობრინსკი. გამოსთქვამს შიშს, რომელიც გამოიწვია იმპერატორის დეპეშამ ბალკანელ მონარხების მიმართ. აღნიშნავს, რომ რუსის ძალას შეიცავს ოქროს თანხა, რომლის შეგროვებისთვის მადლობელი უნდა ვიყვეთ სამინისტროსი. ძნელი იყო მოგროვება, მაგრამ უფრო ძნელია შენახვა. ზოგიერთნი ადარებენ ჩვენ ფინანსიურ პოლიტიკას კუს სიარულს, მაგრამ მე მირჩევნია ოქროს კუს ნელი სიარული, ჰაეროპლანთა ფრენას.

გურკო უსაყვედურებს სამინისტროს, რომ მეურნეობის საქმე ძალიან ჩამორჩენილია. გასატანი საქონელს მარტო პური წარმოადგენს, გერმანიამ ამაშიაც გვაჯობა ახლა გზები და სახალხო განათლების საქმე ძალიან ცუდად არის დაყენებული. თუ ადგილობრივი კრედიტის მიცემის საქმე არ გაუმჯობესდა, რუსეთში კულტურა ფეხს მაგრად ვერ მოიკიდებს.

შემდეგი კრება 21 ივნისს.

ახალი ამბავი

ტფილისი

✦ **საქართველოს საეგზარხოსოს** დროებით მმართველი, ყოვლად სამღვდელო პიმენი, ეპისკოპოსი ერევნისა, მთხოვნელებს იღებს ორშაბათობით, ოთხშაბათობით და პარასკევობით დილის 11 საათიდან ნაშუადღევის პირველ საათამდე.

✦ შაბათს, 22 ივნისს, ძმ. აზგარაცების ცირკში გაიმართება საბენეფისო წარმოდგენა ცირკის კონტროლერის, ჩუბინიძის სასარგებლოდ, მონაწილეობენ საუკეთესო არტისტები. გაიმართება აგრეთვე 5 ჭიდაობა, რომლის დროსაც დაუკრავს ზურნა.

✦ გვთხოვენ გამოვაცხადოთ, რომ ვერაზე, უდელნი ქუჩაზე № 25 მცხოვრები **ნატალია ჩხირიძის** ქვრივი ავადმყოფი შვილებით უმწეო მდგომარეობაში იმყოფება და შემწეობასა სთხოვს კეთილ ადამიანებს.

✦ **სამხედრო ბეგარა.** დღემდე სამხედრო ბეგარაში გაწვეულთ მხოლოდ ზომამდნენ ხოლმე. წლევანდლიდან კი, სამხედრო, საზღვაო და შინაგან საქმეთა მინისტრების შეთანხმების გამო, ახალგაზრდათ კიდეც აწონიან.

✦ **საბირჟო ცნობები.** 21 ივნისს ტფილისში შეთანხმება არ მომხდარა. პროცენტიან ქაღალდების ფასი შემდეგია: ტფ. ქალაქის საკრედიტო საზოგადოების 5% ობლიგაციებისა: აფასებენ 85 მ. 40 კ., აძლევენ—83 მ. 75 კ., ტფ. სათავად-აზნაურო საადგილ-მამულო ბანკის 5% გირავნობის ფურცლებისა: აფასებენ—83 მ. 20 კ., აძლევენ—82 მან. 95 კ. და ქუთაისის სათავ.-აზნაურო საადგილმამულ. ბანკის 5% გირავნობის ფურცლებისა: აფასებენ—81 მ. აძლევენ—79 მან., 75 კ.

✦ **საბილოსნო სასწავლებლის ღარიბ მოსწავლეთა სასარგებლოდ** დღესა და ხვალ მუშტაიდში დიდი სახალხო სეირნობა გაიმართება.

✦ **ავჭალის წყალსადენის** დასათვალიერებლად გუშინ, დილით, ავჭალას გაემგზავრნენ ბუნების მეტყველთა და ექიმთა მეცამეტე კრების მონაწილენი. დაათვალიერეს შუშის ქარხანა და წყალსადენი და ნაშუადღევს ტფილისს დაბრუნდნენ.

✦ **სეირნობა.** 28, 29 და 30 ივნისს მუშტაიდში სეირნობა გაიმართება ავლაბარში ქართულ სახალხო წარმოდგენების მმართველ წრის სასარგებლოდ.

✦ **ავჭალის წყალსადენი** ამ ქამად დღეში, 1,339,000 ვედრო წყალს იძლევა. ეს წყალი მცხოვრებთათვის საკმარისი არ არის სასმელად, ამიტომ ქალაქის გამგეობამ განკარგულება მოახდინა, ქუჩები ხშირად აღარ მორწყონ წყლითა.

სიღნაღი

✦ **შეიარაღებული თავდაცემა.** ამ დღეებში 7 შეიარაღებული უცნობი სიღნაღის მაზრის სოფელ ჯუგაანში თავს დაეცა ვაჭრის მ. მირზოევის სახლს, ხუთი უცნობი მეორე სართულის აივანზე ავიდა, სადაც ვახშმის მოლოდინში ისხდნენ თვით მირზოევი და მისი ორი მოზრდილი ვაჟი, ორი უცნობი კი ძირს დარჩა საყარაულოდ. აივანზე ამსვლელებში სამს უცნობს ქვარტლით ჰქონდა სახე მოთხუპნული, ორს კი ყაბალახები ჰქონდა სახეზე ჩამოფარებული. უცნობებმა მირზოევს ფული მოსთხოვეს. მირზოევმა წინააღმდეგობის გაწევა დააპირა, ამიტომ უცნობებმა მას წამება დაუწყეს: ხანჯლი გადაუჭრეს მარჯვენა ხელის თითი, ხოლო მის ვაჟს შუბლის კანი გაუჭრეს და ხანჯლის წვერით მარცხენა ხელი გაუხვრიტეს. ამით იძულებულ ჰყვეს მირზოევის შვილი, რომ 70 მან. მიეცა. ამას უცნობნი არ დაკმაყოფილდნენ და ოთახებში ფულს ძებნა დაუწყეს. კედლის სარკის უკან ქაღალდებში ასი თუმანი იპოვეს და წავიდნენ. როდესაც ისინი სოფელს განშორდნენ, რამდენჯერმე რევოლვერები გაისროლეს.

სრულიად რუსეთის ბუნებისმეტყველთა და ექიმთა მე-XIII კრება

✦✦ მალარიის სექციაში რამდენიმე საინტერესო მოხსენება იყო წაკითხული ამ სენის წინააღმდეგ საბრძოლველ ღონისძიების შესახებ. ექიმმა **კულიბიკო-კორეცკიმ** სთქვა, რომ მალიარიის წინააღმდეგ საბრძოლველად საჭიროა **საერთო** მედიცინის დახმარება. მშვენიერი სიტყვა წარმოსთქვა ექიმმა ლ. **მიასნიკოვმა:** „კამათიდან გამოირკვა, რომ მალარიის წინააღმდეგ ბრძოლა მხოლოდ მაშინ იქნება ნაყოფიერი, როდესაც ხალხისათვის ხელმისაწვდომი საექიმო დახმარება მოეწყობა, როდესაც მოწესრიგდება აქ **საერთო მედიცინა ერობის შემოღების საშუალებით.** ამ ძლიერ საყურადღებო ჰერობას აქ კიდევ უნდა ეყაროს, როგორც სექციის დებულებას, და უნდა მოხსენდეს საერთო კრებას. ექიმი მიასნიკოვის წინადადების მონაწილენი მხურვალე ტაშის ცემით მიეგებნენ. თავმჯდომარემ, ექიმმა **ტროიცკიმ** მას შენიშნა, რომ გარკვეულ დადგენილების გამოტანა საერთო კრების საქმეა და არა სექციისაო. ექიმმა მიასნიკოვმა უპასუხა, რომ სექციამ თავისი სურვილი უნდა შეატყობინოს კრებასაო.

20 ივნისს ექიმმა **ტროიცკიმ** წაიკითხა მოხსენება: „მალიარიის წამლობა ქინა-ქინით“. მომხსენებელი ამტკიცებს, რომ მხოლოდ ქინა-ქინით წამლობის შემდეგ ჰქრება მალარიის პარაზიტები. მოხსენების წაკითხვის შემდეგ კამათი გაიმართა. კამათში მონაწილეობა ექიმების მთელმა რიგმა მიიღო. ზოგიერთი მათგანი ექიმ ტროიცკის დებულებებს სავსებით არ დაეთანხმდა, მაგრამ თითქმის ყველა იმ აზრისა იყო, რომ ქინა-ქინა ერთად ერთი საშუალებაა მალარიის წინააღმდეგ. კრებამ შემდეგი დადგენილება გამოიტანა: 1) დაწესდეს კავკასიაში ინსტიტუტი, რომლის მიზანი იქნება მალარიისა და ტროპიკულ ავადმყოფობის გამოკვლევა; 2) რაც შეიძლება მალე

რა უნდა ნეტავ ჩვენთან ქკუა-თხელს?
რქიანი. ჰო, ჰო, რა უნდა, რას
გვემუქრება?
მე რომ გამიშვა, მივატეხდი ხელს!!
(გამოვლენ მინდორზე)
მოდი, წამოვწვეთ, ვიგოროთ ერთი!
(წამოგორდებიან)
თურმე მიწაზე, ჩემო კვენჩია,
ბევრია გიჟი! ამას კი უნდა
ჩვენთან ცხოვრება, თუ შეგვეჩვია!
მაგრამ ბატონი არ მისცემს ნებას,
ან როგორ მისცემს ასეთს რეტიანს?
ჰყვირის სულ მუდამ, ბეუტუროზბს
ყბედი,—
სიტყვა ბრძნული აქვს ჭკუა-მეტიანს!!
კვენჩა. (იცინის) ბლაუ ღიბ ბლაუ!
ჰი, ჰი, ჰი, ჰი, ჰი!—ჭკუა მეტიანს!
ჰიჰიჰი ბლაუ!
რქიანი. ჰაჰაჰა! კვენჩა, მადლი შენს სიცილს! (იცინიან).
ხმა დანვასი. (მკრეფლი, შორს-გამტანი ხმით)
რა ამბავია? ისმინეთ, ჰუ!
რქიანი. (წამოვარდება) დანვას ხმა მესმის! ამბავი მოაქვს! ბევრს რასმეს გვეტყვის! (გასძახებს) ჰაუ, აქ მოდი!
(გამოჩნდება დანვა. იგი ხელებზე და თეხოს თავზე დადის. ყური აქვს გრძელი, გაცქვეტილი, რომელსაც საითკენაც უნდა, იქით გააქანებს. ცხვირი გრძელი, წაწვეტილი).
დანვა. (არ მოელოდა ამათ ნახვას)
ფუ! ვინ ყოფილა? ეს არ მეგონა,
თორემ ვფიცავ, რომ არ მოვიდოდი!
ჰეი, რქიანო, მანდ რას აკეთებ?
ვერ ჰხედავ გველის უბედურება?
(კვენჩა და რქიანი იღრანჯებიან).
კვენჩა! (დასცინის) ღაბ, ღაბ, ღაბ!
ფუი თქვენს გამჩენს.
ვინ შეურაცხყო აგრე ბუნება?
ადექით ჩქარა! იყვირეთ მაღლა!—
იქნებ ვუშველოთ რამე სამთავროს!
(კვენჩა და რქიანი დაფაცურდებიან)
იქნებ თქვენ შესძლოთ მის გამაგრება
ძალა შემატოთ მდევთა სამთავროს.
იყვირეთ მეთქი!..
რქიანი და) (ჰღამობენ ყვირილს)
კვენჩა) ჰაუ, ჰე, ჰაუ!..
დანვა. უჰ, მაგ თქვენს ხმასა! მაღლა ასწიეთ! (რქიანი და კვენჩა ძალას ატანენ ხმას).
(დანვა მიიფარებს ყურებზე ხელს დაცინვით).
კარგია, კარგი, მთა შეინძრევა!
თავს დაგვეცემა! კმარა... დასწყეთ!
(მიუახლოვდება, თავს დაუკრავს, დასცინის).
ოჰ, უძლეველნო, კაცის ხმა მესმის
მას აქვს განზრახვა, მოსპოს ყოველი,
რაც კი ჩვენს მხარეს აქვს, აბადია!
(ვითომ საიდუმლოდ)
მოსპოს თვით მდევიც!—ჩვენი
მყრობელი!
(რქიანი და კვენჩა აკანკალდებიან).
ჩემო კვენჩაო, ფეხს მიგაჭრიან!
რქას მიგამტვრევენ, ჩემო რქიანო!!.
ასე მოხდება, ბრძენნო ბნელეთის,
და არ გეწყინოთ, დიდნო ქკვიანნო!
რქიანი. შენგან არ მიკვირს ეგე სიტყვები! ყოვლი სიგლახე შენ გებადება!
დანვა. (ყურებს დასცქვეტს)
ჰოჰოუ!.. ჩუმად!.. რა ამბავია? ა?
რაო, რაო?... ცეცხლი ენთება!
კვენჩა. არ დაგიჯერებთ! ღაბ-ღიბ-ბლაუ?!
რქიანი. (უნდა აწყენიოს)
ზურგს აგიწვავენ განახავ ჩემს კარზე!
სულ არ შეგრჩება ასე ნავარდი!
ვერც ივლი მუდამ ამ გზით, მაგ
გვარზე!
დანვა. (უსმენს მიწაზე ყურმიდებული).
ჰო, ჰო, დაჩუმდით! მეფე არ ხუმრობს!
ღმუის, ვით ლომი. ვაი მტერს მისას
ვის გაერჭობა მისი ლახვარი,
ვის შეიწირავს, ვის დასცემს რისხვას!? (დააყურებს).
ჰოჰოოოო! კაცი კი მიდის...
იპყრობს, იმარჯვებს და იმორჩილებს!
(ფიქრის შემდეგ)
ნუ თუ?.. არ მჯერა... მაგრამ რა
ვიცი!
ნუ თუ მდევთ განძსაც დაიმორჩილებს?
(უცებ) სუ! აქეთ მოდის!.. ბატონი
მოდის!!
(რქიანი და კვენჩა დაფაცურდებიან. დასამალს ვერსად ჰპოვებენ. დანვას, საითაც მოვიდა, იქით სურს წასვლა)
არ შევეყრები ამ გულზე, მომკლავს,
ისევ სჯობია სადმე წავიდე!
რქიანს შეხვდება,—დე, იგი მოჰკლას!! (მიიმალება).
(დიდიხნის პაუზა. გამოჩნდება ფრთოსანი: სახე საშინელი აქვს. ძირს იხედება, ერთი დიდი ფრთა აქვს ზურგზე, რომელსაც ხმარობს სიარულის დროს. მის გამოჩენის წინ ჩვეულებრივი ხმაურობაა. ფრთოსანი წამოვა შურდულივით და შუა მინდორზე გაჩერდება).
ფრთოსანი. დაესმარეთ!
(ყველა დაიმალება, ყოველი ხმა მიწყდება. ჩვეულებრივი ხმაურობაც არ არის. ფრთოსანს დაშორებით მოყვებიან ისეთი არსებანი, რომელთაც ერთი მხრით ბევრი მსგავსება აქვთ ადამიანთა, მეორე მხრით კი—არა: ბანლიანი, რქიანნი პირველ დარაჯისებურნი წამოვლენ და რგოლად შემოერტყმებიან არეს. მათ მოჰყვებიან მფორთხავნი. მცირენი, უმზგავსონი, საშინელი სახისანი!! შეჯგუფულნი არიან, რაღაც მოაქვთ, მაგრამ რა, არ მოსჩანს. მათ შემდეგ დაშორებულად გამოჩნდება მდევი: უზარ-მაზარი ტანისა, რომლის საშინელი გამოხედვა შიშსა ჰგვრის ყოველს არსსა. იგი გადმოვა მინდორზე. ფრთოსანი მის წინ მუხლზე დაეშვება).
მდევი. სად არის იგი, მიჩვენეთ
ჩქარა!
ფრთოსანი. ვისზედა ბრძანებს მეუფე ჩვენი?
ყოველი მხრიდან. ვისზე ინებებს
კითხვას ბატონი,—
ჩვენი მოწყალე, ჩვენი გამჩენი!!!
მდევი (ნასიამოვნებია ასეთი პასუხით)
ჰოჰოჰო, ასე! მე მიხარიან...
მაშ, იმ წყეულმან ვერ შეგარყიათ!
შიში მისდამი, უძლურ მტრისადმი
სჩანს, რომ არა გაქვთ!.. და არც გატყვიათ!
მე მას ვუჩვენებ ჩემს ძლიერებას.
მოვუგრეხ კისერს,—ამოვხდი სულსა!..
და ჩემს სამეფოს შევმატებ მორჩილს,
კაცს—ადამიანს, ჯერ კიდევ ურჩსა!!
(გავლის მინდორზე. წამოჯდება ქვაზე. რამდენჯერმე შეხედავს მთას. თვალს აყოლებს მის მწვერვალს).
ფრთოსანო, იცი, რად ცელქობს
კაცი?
უად ურჩობს იგი, ცდის თავის ძალას!!?
ფრთოსანი. არ აქვს ადგილი, ალბად, მეფეო,
ჭკუაც აკლია ხომ მაწანწალას?!
მდევი (ასეთი პასუხი ასიამოვნებს).
ყოჩაღ, ერთგულო, მომწონს პასუხი!
ამიერიდან დანვას სჯობიხარ.
და აწ იცოდე, ჩემ მიერ მარად
ზე—მონად იყავ... ამის ღირსი ხარ!
ფრთოსანი შენსა წყალობას...
მდევი. დანვას გასძახე, მოვიდეს
აქა!
ნუ თუ არ იცის ჩემი აქ მოსვლა?
რად არ მეახლა, სად დაიკარგა?
(ფრთოსანი გადის. მდევი ჩაჩუმდება, ჰფიქრობს. მთის წვერვალს გახედავს—შეკრთება. ადგება, აღელდება. მთას მიუახლოვდება. ცდილობს აღელვება დამალოს... უცებ წამოიყვირებს).
მდევი. ვინ ნახა კაცი, აქეთ გავლილი?
ვინ მოჰკრა თვალი თავხედს, ავაზაკს?
ერთი მხრიდან. მე არ მინახავს!
მეორედან. აქ არ ვიყავით!
მესამედან. არც ჩვენ ვყოფილვართ!
მეოთხედან. არც ჩვენ გვინახავს!?
მდევი. მაგრამ, მზადა ხართ, რომ
ნახოთ იგი,
იქვე გაპოთ, მოჰკვეთოთ თავი?
აღგაოთ სრულად მისი ხსენება,
მოსპოთ მოშურნე, ბოროტი ავი?!
ყოველმხრიდან. მზადა ვართ ყველა, მოვუღოთ ბოლო,
თავი მოგართვათ შენ, ჩვენ ბრძანებელს!
მდევი. შემფიცეთ ჯერ მე და მერე კიდევ
შეჰფიცეთ მტკიცედ ბნელეთს—მარჩენელს!
ყოველ მხრიდან. ვფიცავთ შენს ნებას, მეფეო, ვფიცავთ
წყალობას შენსაც უძირ-უსაზღვროს!
ვფიცავთ ბნელეთის უფსკრულის სიღრმეს,
ვფიცავთ მის ძალსა,—მთელს შენს სამთავროს!!
შორიდან ფრთოსანის ხმა. ვფიცავ!
დანვას ხმა. მეც ვფიცავ!
მდევი. (აგზნებული) ფიცსა ხომ ისმენს არსი ყოველი.
ერთგულთ კრებული, მძლეთა ლაშქარი,
არის ბელადის თანამგრძნობელი!
მათ იერიში თავ-განწირული,
მტრის განმგმირავი, დამახოზელი,—
სასტიკი არის, ვით წყრომა ჩემი,
ვით რისხვა ჩემი, მწარ ულმობელი!
(მიიბრუნებს პირს საითკენაც გავიდა სამდედიშვილი)
ძრწოლეთ, შიშითა და ცახცახებდეთ,
მე—მდევთ-მთავარი, მეფე ბნელეთის,
ბუნების არსის სრული მყრობელი
წეს-რიგის მდები ზღვის და ხმელეთის,—
ჩემს წყრომის ლახვარს გავლინებთ,
გტყორცნით,
რათა მტერი ვჰყო თქვენი არსება,
გონებით, სულით, სრულიად ხორცით!
... გამეხმაურეთ თქვენც, უხილავნო,
საუკუნეთა სრბოლვის ყურ-თვალნო,
ჰაეროვანნო, უხორც-უკვდავნო,
ყოვლის მხედველნო, თვით უჩინარნო, გამეხმაურეთ!!.
ქვესკნელ ძირიდან,
ზეცის სიღრმიდან მოცურდ-მთფრინდით!
ყოველი მხრიდან, ყოველ კუთხიდან
ჩემსკენ ისწრაფეთ, მოზღვავ მოზვირთდით...
გამეხმაურეთ!
(ყოველი მხრიდან გამოჩნდებიან შავნი ხელთავნი. დაიხმაურებენ ფრთების გამლა-შეკვეცა ისმის).
ყოველი მხრიდან. მზადა ვართ!
მდევი. (დამშვიდებული) გმადლობთ! (პაუზა)
ახლა კი, კმარა, ვგრძნობ ძლიერებას;
(ჩამოჯდება)
ფრთოსანო, ჰაუ, უმალ აქ გაჩნდი!
ფრთოსანი. ვასრულებ მუდამ მე მეფის ნებას!
მდევი. დანვა სად არის?
ფრთოსანი. სწრაფლ გეახლებათ!!
მდევი. შენ წადი ახლა, ფრთოსანო, ძმებთან,—
უთხარ მსურს ნახვა მათი ახლავე!
სათათბიროზე მობრძანდნენ ჩემთან.
ფრთოსანი. მესმის ბრძანება უსაზღვრელისა (გადის)
(შემოდის დანვა, თავ-პირის მიწაზე დადებით თაყვანსა სცემს მდევს).
მდევი. ჰა, ჰა, ჰა, დანვა! მომიახლოვდი!
დანვა. (გადაკვრით) შენი წყალობით ბედნიერი ვარ
მდევი. (მოფერებით) მოდი აქ, დანვა, მე სულ მახსოვდი
დანვა. (იმავე კილოთი) მეც მოვისმინე მეფის წყალობა.
ჩემ ყურთ ესმოდათ, მეფევ, ყოველი
შენგან მე მიწა მორჩილ-მსახური
ჯილდოს ყოველთვის ვუცდი, მოველი—
(ორაზროვნად) „ზე-მონამ“. მნახა,
მამცნო ბრძანება!
მხოლოდ... კი... ფიცი... ჰმ... მე მისი
ვცანი!
შეგფიცათ კიდეც! (თავს მოისაწყლებს) მეც შევურიგდი
„ზე-მონის“ ფიცსა!!
მდევი. (მიხვდება დანვს კილოს)
კმარა აწ ვიცი:
მისაყვედურებ ფრთოსანისადმი
წყალობას განა?
დანვა. მე ვით გავბედო
კადნიერება მეფის წინაშე?
არა, ბატონო, თუ სხვას წავხედო
მომკალი მაშინ,—უარმყავ უმალ!
ღირსი თუ იყო, ეჭვი არ არის,
უნდა გაგეღო უხვად წყალობა!—
სულგრძელთ თვისება სწორედ ეს
არის!
მდევი. მომწონს, კვლავ მომწონს!
მიხარის, დანვა,
ბრძნული მსჯელობა!.. მაკმარე
ბრალი!
ჯერ მოჰყევ ამბავს:—რა გაიგონე,
ძველი, ახალი მოკლედ მითხარი!
დანვა. ამბავი ცუდი მომაქვს სოფლისა
კაცი ასაყი მძლავრად სცნობს თავსა!
თითქო დაიპყრო იმან ყოველი,
ფითქოს აცდა ფათერაკს, ავსა!
იმსხვერპლა ბევრი დარაჯთა წყება,
ისრით განგმირა მან ჯადოსნურით...
ამბობს ისეთებს, რაც არ ითქმება,
არც ისმინება ნათქვამი ყურით!
შუათანა ძმის მამულში შესდგა
ფეხი თუ არა, ყური მოვჰკარი,—
დიდი ხმური ატყდა იმ არეს!
მდევი. ოოჰ, თავხედი, ბილწი,
მზაკვარი!
დანვა. შემდეგ მიბრძანე და აქ
გიახელ!!
მდევი. კმარა, გავიგე! მიგებს
ასეცად
იგი პასუხსა, თუ მე მდევი ვარ—
ცალკე აქ ვქმნჯნი, ვტანჯავ ცალკე
ცად!
მაგრამ... (შეფიქრდება. ადგება. გაივლის. სასტიკი გამომეტყველება ეცვლება. მიწვება მთის ძირად).
მეყოფა მე აწ დაღვრემა...
მეყოფა ჯავრი... შორს, ქირ-ვარამი!..
აუწყეთ ყველას, რომ მსურს მოლხენა,
ქეიფ-ლაღობა, მშვიდი, საამო!!
(პაუზა. სთვლემს).

შემოღებული იქნას კავკასიაში საერობო დაწესებულებანი; 3) მიღებულ იქნას ღონისძიება, რათა კავკასიის სალ ადგილებში არ გავრცელდეს მალარია.

◆◆ საღამოს მოხდა შეერთებული სხდომა საექიმო საზოგადოებისა და საექიმო სექციისა, რომელზედაც რამდენიმე საინტერესო მოხსენება წაიკითხეს. პროფ. **სკვორცოვმა:** „კავკასია და კავკასიის მინერალური წყლები სამეცნიერო და პრაქტიკული გამოყენების მხრით“. მოხსენების შემდეგ სიტყვა წარმოსთქვა საორგანიზაციო კომიტეტის თავმჯდომარემ, კავკასიის სამოსწავლო ოლქის მზრუნველმა **რუდოლფმა**, რომელმაც განაცხადა: „ყოველ მოხსენებაში გამოთქმულია წუხილი, რომ აქ არ არსებობს უმაღლეს განათლების გამავრცელებელი სკოლა“, ამიტომ ბ. რუდოლფი დროებად სცნობს, საკითხის აღძვრას და წინადადებას აძლევს კრებას, საზოგადო სხდომაში წარსადგენად მიიღოს შემდეგი დებულება:

„სასურველია, რომ კავკასიაში დაწესდეს უმაღლესი სპეციალური სასწავლებელი ბალნეოლოგიისა ბალნეო-თერაპიისა, ე. ი. ბალნეოლოგიური ინსტიტუტი“. ამ წინადადებასაც მონაწილენი მხურვალე ტაშის ცემით მიეგებნენ და ერთხმად მიიღეს. შემდეგ წაიკითხეს **სოკოლოვის** მოხსენება „ქსოვილების კულტურა კარელის საშუალებით“. მოხსენება ძლიერ სუსტი აღმოჩნდა და ბევრს სიცილით მოჰგვარა, რადგან მომხსენებელმა საგნის სრული უცოდინარობა გამოიჩინა, მაგრამ თავმჯდომარემ კამათის ნება არ დართო, რის გამოც კრების უმეტესობა იძულებული გახდა დარბაზი დაეტოვებინა.

◆◆ 20 ივნისს, ნაშუადღევის პირველ საათზე, სახალხო თეატრში კრების მეორე საერთო სხდომა მოხდა. პირველ კრებასთან შედარებით ხალხი გაცილებით ცოტა დაესწრო. თავმჯდომარის **პროფ. კაბლუკოვის** წინადადებით საპატიო თავმჯდომარედ ერთხმად აირჩიეს მოსკოვის პროფესორი **ჟუკოვსკი**, რომელმაც დამსწრეთ მოკლე სიტყვით მიმართა, პატივისცემისათვის მადლობა გადაუხადა და ნაყოფიერი მუშაობა უსურვა. შემდეგ ოლქის მზრუნველმა **რუდოლფმა** წაიკითხა ვაჭრობა-მრეწველობის მინისტრისა და ეგზარხოსის მისალოცი დეპეშაბი. შემდეგ ბაქოს თვით-მმართველობის მხრით კრებას მიულოცა და ვრცელი სიტყვა წარმოსთქვა ბაქოს ქალაქის მოურავმა **ბიჩმა**, რომელმაც, სხვათა შორის, აღნიშნა კავკასიელ ხალხში სწავლის წყურვილი და უსურვა კრების მონაწილეთ, რომ მათ მუდამ ახსოვდეთ, თუ როგორ ესაჭიროება ამ ქვეყანას ერობა და ნაფიც მსაჯულთა სასამართლოები. შემდეგ თავმჯდომარემ წაიკითხა მთელი რიგი მისალოც დეპეშებისა: სხვათა შორის ბელგრადის უნივერსიტეტის რექტორის ბ. გაბრილოვიჩისაგან, პრაგის ჩეხების უნივერსიტეტის რექტორის კ. ბეიდოვსკისაგან და სხვათა. დასასრულ მოხსენებანი წაიკითხეს: პროფ **სევერცოვმა**: „თანამედროვე ევოლუციონურ თეორიის თანამედროვე მიზანი“; პროფეს. **ჟუკოვსკიმ**: „სითხეთა შესახებ ახალი გამოკვლევანი“ და **თალიევმა**: „ფერადი ერები და მუტაციონური თეორია“.

◆◆ 21 ივნისს დილიდანვე სხდომა ჰქონდა შემდეგ სექციებს: მათემატიკისას და ასტრონომიისა, ფიზიკური გეოგრაფიისა, აგრონომიისა, ზოოლოგიისა, გეოგრაფიისა, ლინგვისტიკისა, პედაგოგიური საკითხებისა და სხვა.

◆◆ 2 საათზე კრების მონაწილეთა ჯგუფი ავჭალას გაემგზავრა ქალაქის წყალსადენის დასათვალიერებლად.

◆◆ კრების მონაწილენი 23 ივნისს საამხანაგო ვახშამს მართავენ. ჩაწერა შეიძლება კრების ბიუროში (სახალხო სახლი) 22 ივნისამდე.

მოლოდება

ქართველებს რომ ლაპარაკი გვიყვარს, ლამაზი სიტყვებით და ბევრის აღუთქმელ ოცნებით რომ ვიკვებებით, ყველასთვის ცხადის უცხადესია.

მუდამ თითქოს რაღაცას ვაკეთებთ, მაგრამ ვიმეორებ; გაკეთებული თითქმის არაფერი არაა... ცხოვრება კი წინ მიიწევს, იგი რთულდება, ძნელდება... მასთან საბრძოლველად ახალი იარაღის შეძენაა საჭირო... ეს იარაღი კი ცოდნა და მხოლოდ ცოდნაა.

და თუ ამ ცოდნას ფართო მასაც დაზიარებულია, მაშინ, უნდა გვრწამდეს, რომ გამარჯვებაც ჩვენი იქნება. თუ ფართო მასამ იცის, რა წამალი მოარჩენს მის იარას, რანაირად გადარჩება იგი ჩარჩისა და მატყუარას კლანჭებს, თუ იგი შესძლებს გამოიცნოს მტერი. მოყვარისაგან, მაშინ მისი მიზანიც დაახლოვდება. მოკლე და სწორი გზით წავა მისკენ.

და, აი, ამ ფართო მასის თვითშეგნებისაკენ უნდა იყოს დღეს მიქცეული ჩვენი საზოგადოების, ჩვენი ინტელიგენციის ყურადღება...

საჭიროა მუშაობა, მუშაობა კულტურული, მუშაობა სოფლად, ხალხში.

ამ ჟამად კი აი რას გვინდა მკითხველის ყურადღება, და უფრო კი ჩვენი ქალაქების თვითმართველობების, ექიმთა საზოგადოებების, ქალაქისა და სოფლის მასწავლებელთა. სტუდენტთა და უმფროს კლასების შეგირდთა ყურადღება, შევაჩეროთ:

ჩვენს ქალაქებში და განსაკუთრებით კი სოფლებში თითქმის არ გამართულა სისტემატიური სახალხო ლექციები ისეთ საკითხზე, როგორიც არის, მაგალითად, პოპულარული მედიცინა,.. ასე მაგ:, ქ. ტფილისში ექიმთა საზოგადოების ინიციატივით წაიკითხეს სულ რაღაც 16 ლექცია, მაგრამ ამ რიცხვიდან მხოლოდ ერთი იყო ქართულად წაკითხული. ტფილისის გუბერნიის სოფლებში კი, რამდენადაც ვიცით, ერთი ლექციაც კი არ ყოფილა გამართული... — ქუთაისში ოროოდე ლექცია წაიკითხეს სახალხო უნივერსიტეტის ექიმმა—ლექტორებმა; სოფლად არც ამ გუბერნიაში ყოფილა ლექცია... და ეს მაშინ, როდესაც ამ ორი თუ სამი წლის წინად ქუთაისის მახლობელ სოფლებში, მაგ: კვახჭირსა, ტყარჩისა, ბაღში და სხვაგან მუცელა მძვინვარებდა; ქუთაისური ექიმთა საზოგადოება და ქალაქის თვითმართველობა კი სდუმდა, არც თვითონ მიაქცევს ყურადღება ამ უბედურებას და არც სხვას მიაქცევინეს. ხალხი მინებებული იყო, თავის ბედს და იგიც „არჩენდა“ მუცელას, როგორც „ბატონებს... „ბატონებს“ კი, ყვავილს, ყელ-ქირვებას, ხველას, წითელას და სხვა გადამდებ სენს ჩვენი ხალხი შეღებილი კვერცხებითა და ყვინჩილებით, წითელ ჩიხტებითა და ჩონგურის ჟღერით „არჩენს“... ხალხის ასეთ საქციელს ხელს უწყობს ათასგვარი მკითხავ-ექიმბაში და პატრონი კი არსად არის, რომ ხალხი დაარიგოს, აუხსნას ამა თუ იმ სენის გაჩენის მიზეზი, მიუთითოს წამალზე და ამნაირად უბედურებას გადაარჩინოს... ქლექი, კუჭის ტკივილი და მალარია ხომ მუსრს ავლებს ჩვენს ღარიბ ხალხს!.. სავსებით შეელო თუ არა—შეუსუსტდება მაინც ხალხის გაჭირვებისა შესაძლებელი და მოსახერხებელია.

ამ მხრით, ე. ი. სოფლად პოპულარულ მედიცინის შესახებ ლექციების კითხვით, რუსეთმა ბევრად გაგვასწრო. რუსეთის ქალაქებში თითქმის ყოველ კვირა იმართება ხოლმე ასეთი სახალხო ლექციები... მათ მართავს ქალაქთა თვითმართველობები, ექიმთა საზოგადოებები, სახალხო უნივერსიტეტები და სხვანი... რუსეთის ერობაც დიდ ყურადღებას აქცევს ამ საკითხს... თითქმის ყველა ერობას ჰყავს აგრედწოდებული მოგზაური ლექტორები, რომელნიც გადადიან სოფლიდან სოფლად და ბუნდოვანი სურათების საშუალებით უკითხავენ ხალხს ლექციებს ნორმალურ ანატომიიდან, ფიზიოლოგიიდან, გადამდებ სენის შესახებ, ჰიგიენიდან და სხვა... ქალაქები მართავენ ხოლმე აგრეთვე რომელიმე სენის შესახებ გამოფენას, სადაც ექიმები უხსნიან ხალხს მიზეზს ამ სენის გაჩენისას და ასწავლიან მას ბრძოლის საშუალებას...

ასეთი გამოფენა გაიმართა წელს ხარკოვში ქლექის წინააღმდეგ საბრძოლველად, რომელნიც ინახულა რამდენიმე ათასმა კაცმა.. საგულისხმიეროდ უნდა ჩაითვალოს აგრეთვე ის ყურადღება, რომლითაც ეკიდება თავის მუშებს „სამხრეთ რუსეთის სამთო-სამრეწველო კრების საბჭო“, რომელმაც წელს, ლექტორ-ექიმის ხელმძღვანელობით, გაგზავნა თავის მაღაროებში მდიდარი გამოფენა ქლექისა და საზოგადოდ გადამდებ სენის ლოთობის წინააღმდეგ საბრძოლველად.

ჩვენში კი აქის მზგავსს ვერაფერს ვხედავთ! ჩვენი ქვეყნის არც ქალაქების თვითმართველობები იწუხებენ ამისთ თავს და არც ექიმთა საზოგადოებები; ერობაზე ლაპარაკიც ხომ მეტია, რადგანაც ეს უკანასკნელი არ მოგვეპოვება.

ერთად-ერთი, რაც კი ასეთ გარემოებაში დაგვრჩენია, არის ჩვენივე კერძო ინიციატივა. ამ ინიციატივით უნდა შევუდგეთ საქმის მოგვარებას. საქმის დაწყება კი, ჩვენის აზრით, ასე შეიძლება:

ქალაქების თვითმართველობებმა, ან ექიმთა საზოგადოებებმა, ან სახალხო უნივერსიტეტებმა უნდა აიღონ ნებართვა გუბერნიის ადმინისტრაციისაგან სოფლად ლექციების მოსაწყობად. ლექტორები, ჩვენი ღრმა რწმენით, გამოჩნდებიან... ესენი იქნებიან უმფროს კურსების სტუდენტი—ექიმები, რომელნიც თავისი ხალხის საკეთილდღეოდ არ დაიშურებენ შრომას... ასეთი მუშაობის მსურველები ამ სტრიქონების წერის დროს ჩვენ უკვე გვყავს სახეში და, გვრწამს, რომ მათ კიდევ მრავალი მიემატება.. ესენი შეიკრიბებიან ტფილისსა და ქუთაისში, დაინაწილებენ ერთმანეთს შორის სოფლებს თუ დაბებს და შეუდგებიან სისტემატიურ მუშაობას... ეს მუშაობა ლექტორებსაც დიდ სამსახურს გაუწევს, რასაკვირველია, და იმიტომაც გვჯერა-თქო, ვიმეორებთ, რომ ჩვენი ხმა არ დარჩება ხმად მღაღადებლისა უდაბნოსა შინა... ამნაირად შეიქნება მძლავრი რაზმი მუშებისა და მათი მოქმედება აუცილებლად დაამცირებს პროცენტს ჩვენი ხალხის სიკვდილისას.

საექიმო დახმარების გარდა სხვა დახმარებასაც საჭიროებს ჩვენი სოფლები... ეს გახლავთ იურიდიული დახმარება...

ვინ არ იცის ქართველი კაცის ჟინიანობა, განსაკუთრებით კი იმერელის!.. ხშირად იმერელი რაიმე უბრალო საქმეს, რომელიც ხანდახან იმადაც კი არა ღირს, რასაც იგი მარკებში და საქმის საწარმოებლად ჰხარჯავს, თავის საცხოვრებელს აძლევს ხოლმე; —ამასთანავე რამდენ დროსა და ენერგიას ჰკარგავს, ვინ მოსთვლის?!.. ამ არა სასურველ მოვლენას კი თავი შემოევლება... საკმარისია გლეხი მიაჩვიოთ სამედიატორო სასამართლოის ნდობას, პატივისცემას და იგი აღარც ჩაუვარდება ხელში სხვა და სხვა რჯულის მოსე მწერლებს, არა მკითხე აბლაკატებს... უნდა აუხსნათ გლეხს, რომ არის ისეთი საქმეები, ისეთი უფლებრივი დამოკიდებულებანი, რომელნიც შინაურულადაც გაკეთდება და ხანდახანაც ასეთი მორიგება უფრო სასარგებლოც არის ხოლმე ორივე მხარესთვის..

ერთს რამეზე მიუთითებთ კიდევ ჩვენი ხალხის გულშემატკივართ... ეს გახლავთ მოზრდილთათვის საკვირაო სკოლების სოფლად გამართვა. ამის ინიციატივა სახალხო უნივერსიტეტებს ეკუთვნის და იგინი, ვიმეორებთ, თავის შრომას არ დაიშურებენ. ამ დარგში სოფლად მომუშავეებად გამოდგებიან სოფლის მასწავლებლები, სტუდენტები ყველა ფაკულტეტისა და უმფროსი კლასის შეგირდებიც. სახალხო უნივერსიტეტმა მხოლოდ ნებართვა უნდა აიღოს გუბერნიის ადმინისტრაციისაგან და თან გეგმაც შეადგინოს მასწავლებელთათვის...

დიდს სარგებლობას მოუტანს ხალხს აგრეთვე ლექციები კოოპერაციისა და საზოგადოდ მეურნეობისა და მეოჯახეობის შესახებ.

ნუ დავკარგავთ დროს, შეუდგეთ კულტურულ საქმეს და გვრწამდეს, რომ ჩვენგან განასროლი მარცვალი ნაყოფიერ ნიადაგზე დაეცემა... ეს ნაყოფიერი ნიადაგი კი არის ამ ბოლო დროს გამოფხიზლებული, სწავლა-მოწყურებული ჩვენი ხალხი.

ალ. ლოლაძე, ივ. ლორთქიფანიძე, ილ. მამული, გიორ. ჩერქეზიშვილი, სანდრო კორძაია, ვლ. სიჭინავა.

წერილი სტამბოლიდან

უწინდელ დროს მტერი მუდამ ცეცხლითა და მახვილით შემოესეოდა ხოლმე ჩვენს მიწა-წყალს. ამჟამად ცხოვრების პირობები შეიცვალა: თუმც დღეს ჩვენში ცეცხლი და მახვილი ნაკლებ მოქმედებს, მაგრამ, სამაგიეროდ, არა ნაკლებ საშინელი ჭირი შემოგვესია: გადაგვარება, ჩვენი მიწა-წყლის უცხოთა ხელში გადასვლა და სხვა.

ეს არ გვაკმარა მუხთალმა ბედმა: გამოდიან ჩვენს საზოგადოებაში ისეთი მავნე პირნი—საუბედუროდ ეს დღითი-დღე მატულობს,—რომელთაც არა სწამსთ სამშობლო; უარსჰყოფენ მის არსებობას, თავიანთ ჩამომავლობას, თავიანთ სისხლ-ხორცს! ამისთანა პირები, შეგნებით თუ შეუგნებლად, ჩაბმიან პრაქტიკულ ცხოვრებას ქართველი ერის არსებობის და მის ინტერესების უარის-მყოფელებთან და დამჩაგვრელებთან ერთად. ზოგნიც არიან კიდევ გადაგვარებულნი, და ესენი პირველეაზე ბევრია, რომელთაც, თავი თუმცა კი ქართველად მოაქვთ, მაგრამ მოქმედობენ ქვებუდანობით; ყოველი მათი საქმე სიბნელეში იწყება, მათი პრაქტიკული ცხოვრება არ უთანასწორდება მათ თეორიას, სულ სხვა რასმე გვიჩვენებს, სხვა რასმეს ჰლაღადებს: უკიდურეს გადაგვარებას, დედა-ენის დაგმობას, მის ინტერესების ყოველ ნაირად გაქელვას, მიწასთან გასწორებას!

ამ ბოლო ჯგუფის პირთა შორის უნდა ჩავთვალოთ პატრი **ბენედიქტე ვარდიძე (alias) ჩილინგაროვი.** ვინ არის პატრი ბენედიქტე ჩილინგაროვი?—ქართველი საზოგადოებისთვის ეს პირი არ არის უცხო, იგი უკვე ცნობილია, რადგან არა ერთხელ მჯდარა იგი ქართველ ერის წინაშე ბრალდებულის სკამზე.—უკეთესი იქნებოდა, რომ სამუდამოდ დავიწყებას მიგვეცა ამ უბედური პიროვნების ხსოვნა, თუ რომ დროთა ვითარება და მასთან საერთო გვარის ინტერესი იძულებულ არ გვყოფდეს ხმა ამოვიღოთ და ჟურნალ-გაზეთებში გამოვაქვეყნოდ მისი სახელი. ამასთანავე გვსურს გავაფრთხილოთ ქართველი საზოგადოება წინააღმდეგ ამ ჩვენი ახალ მტრისა, განსაკუთრებით ქართველ-კათოლიკებისა.

დანვა. (მიუახლოვდება, ნელი ხმით),
მე წავალ ისევ ჩემს ძველ ადგილზე!
ყურსა დაუგდებ ყოველს ამბავსა,
და მოგახსენებ უმალ, მეფეო,
რასაც მოვისმენ—კარგსა და ავსა!
მდევი. (ხელის უსიცოცხლო გაქნევით ანიშნებს).
წადი... ჰო... წადი!
(დანვა გადის. სიჩუმე ხანგრძლივი, ნელის ხმით). ციურო ჩემო!
ჰეი, ციურო!
ციური ხმა. (ნაზი) ბატონ ვადიდებ!
მდევი. აქ მოდი, ჩემთან!—მიიღებ ყოველს,
რაც არ მომთხოვო, თუ დამამშვიდებ.
ციური. (გამოჩნდება საუცხოვო ხორციელი სილამაზით მაცული ქალი-ფერია, თაყვანს სცემს).
შენს მოწყალებას მხოლოდ და ვითხოვ!
(მის ხმაზე მდევს ღიმილი გადაეკვრის სახეზე. ყველა იქ მყოფი ერთმეორეს გადახედავს).
მდევი. ჩემო ციურო! დაღალული ვარ,
მსურს დასვენება, მოლხენა სულით!
შენ იცი აბა... უთხარი შენს დებს!..
ციური. ახლავე, მეფევ! (გაიწევა და დასძახებს) ქალნო, დამშვენნო ამ ტურფა კუთხის, დებო, აქ მოდით!
თან წამოიღეთ ნაზი სუნნელი
ია—ვარდისა, ღვთიურად მტკბობი!
(დები, ქალი—ფერიები, გამოვლენ, ციურსა ჰგვანან. შორით სცემენ თაყვანს).
მდევი.—აბა ციურო, ყოველს მაღლობზე
თვითეულს დასა მიეც ადგილი!
საკრავი მორთონ, შემოჰკრან სიმზე,—
შეგიწყონ მისი ხმა ნაზი, ტკბილი!!
(ციური ასრულებს ბრძანებას. საუცხოვო სანახავს წარმოადგენენ ფერიები, მაღლობზე მჯდარნი).
მდევი. შენ კი, ციურო, ჩემს ახლო დაჯექ,
მასმინე მოკლედ შენი ზღაპარი!
შენი ხმა ნაზი და გულ-უბრყვილო
მე შემიყვარდა ტკბილ-მონარნარი!!
ძილი მომგვარე დაღლილსა ჯაფით,—
მიმეცი მსუბუქს მფრინავ ოცნებას:
(თვალებს დახუჭავს და სასმენად მოემზადება)
ციური. (დაიწყებს ზღაპარს. ყოველს მის წინადადებას დები-ფერიები საკრავზე დაკვრით აბოლოებენ).
იყო დრო, ოდეს ზეცა მაღალი
ზეცა ძლიერი და დიდებული (საკრავი)
მდევთ ეყრდნობოდა მთელის სიმძიმით,
მდევთა მძლავრს მხრებზე დაკიდებული. (საკრავი)
მაგრამ წარვიდა დრო იგი ძველი,
ზეცას საყრდენობი აღარ სჭირდება, (საკრავი)
რადგანაც ჩვეული ერთხელ მის თვალი
მის დანახვაზე აღარ ჰკვირდება!
(საკრავი—ამის დაგვარად გაგრძელდება).
მის სიდიადე და ზენაობა
კაცმა იწამა, ილოცა მასზე
მდევთ მოისვენეს,—მოშორდათ ტვირთი
და შრომა იწყეს მათ ქვეყანაზე!
მაგრამ, ერთხელ კი კაცმა მზაკვარმა
ეჭვიან თვალით შეხედა ზენას.
სთქვა, თუ: ცრუ არის ზეცის მაღლობა
და ყალბ სინათლით დაჰყურებს ქვენას!
ეწყინა მაღლობს ასეთი სიტყვა
აქ მომართვითო, სთქვა, თვალი კაცის!
მდევთ მიაბარეს კაცის თვალები,
მათ დააკისრეს შენახვა განძის!
მას აქეთ ჰფლობენ მდევნი მარგალიტს,
ყოვლის გამჭვრეტსა—უცნაურს, ძვირფასს—
და არ უთმობენ, თუმც კაცი ცდილობს
კვლავ დაეუფლოს მზის თვალას იმას!
ასე იტყოდნენ თურმე სულ ძველად,
ასე ამბობდნენ მშობლები ჩვენი:
—მდევს აქვს ყოველი,—კაცს—არაფერი,—
აი, მეფეო, ზღაპარი ჩემი!
(მდევი ძილში ლუღლუღებს. ციური ანიშნებს და ისინიც ჩამოვლენ მაღლობიდან, გააკეთებენ რგოლს, უვლიან დევს და იმღერიან ქალი-ფერიების სიმღერას).
ჩვენი ნება და უფლება.
ჩვენი თავი და ბუნება
ბატონს ეკუთვნის—მას აბარია!
ვინც არ მორჩილებს,
მალე ტყობილობს
რისხვა ბატონის რა მწვავ-მწარეა!
ქებათა—ქებას,
სრულსა დიდებას
ვუგალობთ, ვუძღვნით ჩვენსა მთავარსა!
იგი განაგებს,
ყოველს ის აგებს
ის ქმნის მსოფლიოს მთლად სამყაროსა!.
მდევი (ძ. ლში) კაცი რომ ურჩობს?
(**ქალი-ფერიები** ჰგალობენ:)
აბა რა ბძანე?
მტერს რად ამგვანე
კაცი ძლეული, სუსტი მორჩილი?!
ვერ გამოგწირავს
ვერც კარგს და ვერც ავს,
მისსა გონებას ადევს ბორკი!
(მდევი უცებ წამოვარდება: ძილი აჰყვება, მაგრამ მალე გამოირკვევა).
მდევი. ჰო, თქვენა ხართ? (გადახედავს დარაჯთ).
ციურო, გმადლობ!
(რაღაც მოუსვენრობა ემჩნევა ფერიებს):
ახლა კი—წადით!—
(თაყვანსა სცემენ და გავლენ).
(დარაჯთ):
თქვენც გაიწიეთ,
შორად გადექით, დამტოვეთ მარტოდ!
(დარაჯები მოეფარებიან მთებსა და მაღლობებს).
(მდევი დარჩება მარტო. მიდის მთასაკენ. დაღონებულია. ვედრებით მიმართავს მთას).
მდევი. ჩემი სამთავროს, გულღვიძლო მთაო!
შენ გაბარია ჩემი იმედი,
მთელ სამყაროს უნახი განძი
და ნეტარება—კაცთ მხსნელი ბედი!
შენსა წვერვალში დამალულია
ბუნების არხი, ტკბილი მზისთვალა!
მისი შენახვა ყბედთა კაცთაგან
ამ ქვეყნად მე მხვდა, მე დამევალა!
არ მიღალატო, ჩაიკარ გულში—
და თუნდაც მოვკვდე, დავლიო სული,
დაიცავ იგი შენს თბილსა მკერდში,
რა ზომც არ იქნე ამით ტანჯული!
სამთა მდევთ ვიცით ეს საიდუმლო,
მეოთხემ შენ უწყ ესა, მდუმარევ!
და შენც, ზეცაო, შორო, უწვდენო,
სწორ-უპოვარო, რისხვით მქუხარევ!
(პაუზა. ათრთოლებული)
წინაგრძნობა მაქვს—შიში კი არა—
რაღაც მოელის ჩემს პირნახულსა!
(შეიკუმშება, ცრემლიან-ალერსიანი გაოთქმით).
და შენ მიიღე წილად ეს გრძნობა,
(მიეკვრება მთას და გჯვევა, ჰკოცნის).
სიღრმით აღმომსკდარ სიყვარულისა!..
(ჰქვითინებს. მოშორდება მთას, მიაპყრობს თვალებს მწვერვალს).
მზისთვალავ, გვერდი, მომაპყარ შუქი
შენი მზე-პირის!—შენზე ვილოცავ,
და საუკუნოდ მთელს ჩემს დიდებას
შენ შემოგწირავ, შენ დაგილოცავ!
მამცნე მხოლოდ მე შენი ცნობანი,
მე მომინათე მხოლოდ მე, ერთსა!
შენს სახელს გულში წმინდად ვატარებ,
და მას ვსასოებ... ამას შენც ჰხედავ!
(მთის წვერვალი გაშავდება).
მადლი, მზისთვალავ, მე არ მომაკლო,
კაცს არ მიენდო, გვერდი, კადნიერს!
(წვერვალი უფრო გაშავდება).
მისი ძიება თვალთმაქცობაა,—
ურჩობას მიწევს იგი მე, ძლიერს?
დანვას ხმა. (შორიდან) მეფევ ძლიერო, მეფევ ძლიერო!..
მდევ. (შემკრთალია. განრისხდება).
წყეულიმც იყავ, მონავ მტარვალო,
რად შემიკვეცე ფრთები ოცნების?
მყვირალავ, ბილწო, სულით დაბალო!..
დანვა. (ჰყვირის) ძმათა სამთავრო დაიპყრო კაცმა,
სძლია წყეულმა იმათი ჯარი?
(მოთქვამს). ვაი ცხოვრებავ, ვაი დიდებავ,
ბოლოს ვით გიღებს კაცის ისარი?
(გამოვა).
მდევი. (მივარდება). როგორ თუ სძლია? მე ეს არ მჯერა?
ვით ჰბედავ მის თქმას? ჰკუა დაჰკარგე!?
თვალთ არ მეჩვენო, უმალ გამშორდი,
წადი, გიბრძანებ, გადაიკარგე.
ჰეი, დარაჯნო, აქ მოიჭერით.
(დარაჯნი მივლენ) ეს მოღალატე მსრაფლ გაათრიეთ,
სდევნეთ უწყალოდ, აწამეთ იგი,
სიკვდილს შეჰყარეთ, სტანჯეთ, ათრიეთ!
(დანვას მოჰკიდებენ ხელს დარაჯები).
დანვა. (მოსთქვამს) ოჰ, ვაი დიდებავ, ვაი ცხოვრებავ!
ვით დავიჯერო აწ სამართალი?
მეფე რომ სდევნის თავისა ერთგულს
მტერს არ შეუტევს—ეს არს მართალი?
I **ძმა დევის** (შორით ღრიალებს)
ვა, მეფენო, დავიღუპენით!
დევი. ნუ თუ მართალსა ამბობდა დანვა?
(დარაჯთ) აქ მოაბრუნეთ!.. ვაი თუ მოკლეს,
და სხვა ცნობაცა იმას აწ წაჰყვა!
(დანვას დაბრუნებენ)
II **ძმა.** (შემოიჭრება) უშველე, ძმაო, განძი დაჰფარე,
ჩქარა უბრძანე დაეშვას ბნელი!!
I **ძმა.** ჩქარა მთავარო! ნუ აგვიანებ,
თორემ დრო გადის უკანასკნელი!!
მდევი. (კანკალით) ნუ ჩქარობთ! (დარაჯთ) ჰეი, ერთგულნო!
გზებზე დადექით, დაიცვთ კარი!
გამოიჩინეთ მხნეობა თქვენი!
მედგრად დაუხვდით, დაეცით ზარი!.
(დარაჯნი გავარდებიან, შორიდან წამოვა ისარი სამდ-ლის მიერ განატყორცნი და ჩაესობა მთის ძირში სადაც ჩაეცემა, იქ გაანათებს).
დანვა. უი, შეხედეთ! იგი ახლოა, სამდედიშვილის ვიცან ისარი.
მდევი. (მდევი აქეთ-იქით ეცემა. გააფთრებული ლომივით დარბის. ისარს რომ ნახავს, საშინელის ხმით იყვირებს).
რისხვით აღივსე, შავად დაეცი,
ბნელო, პოზვირთდი, ჩანთქე ეს მხარე!
აშავტეხილდი და გაიბერე,
გრგვინვა და მეხით შენ დამეხმარე!
ბნელ-უკუნეთო, ტალღად ვარდიქეც,
შენ მომევლინე მხსნელად და მცველად!
ჩასძირ—ჩანთქევი ეს მთა, მიდამო—
განძს უპატრონე, იყავ დამცველად!
(ბნელი შავად წამოვა და დაეშვება მთას. დაბნელდება, ძლივს მოსჩანან).
I **ძმა,**—დიახ, მზისთვალა! სწორედ ის არის,
რომ ასე ჰხიბლავს კაცის გონებას,
თითქო მის შუქი, მზე მის პირისა
ამცნობს მას არსთა ნამდვილი ბუნებას!
(წამოვა მეორე ისარი, დაეცემა მთას. გაანათებს. შემდეგ მესამე... და შეუწყვეტლად ერთი-მეორეზე ეცემა ისარი მთას და ბნელს თან-და თან აქრობს; ბნელის შერყევა ზარს დასცემს დევს),
მდევი. ჰა! ნუ ირყევი, ბნელო უკუნო!
(მივარდება ერთს ისართან, სურს მისი სინათლის ჩაქრობა).
ჩააქრე იგი!. ძალნო, ნუ მტოვებთ!
ჯერ მე ვარ, ძალნო, გამარჯვებული!
(ისოები ცვივა) დამარცხებულად ნუ.. ჯერ ნუ მპოვებთ!?
(მთის ერთი ნაწილი განათებულია. მის წვერზე გამოჩნდება მზისთვალა. მდევი ძირს დაემხობა).
(სასოწარკვეთილი) ვაი დაღუპულს, მწარს ჩემს ცხოვრებას!
ვაიმე მეფეს! (ძალას იკრებს) შეიკრიბენით
კვლავე, სქელ-ღრუბელნო, ნუ იფანტებით!
(ბნელი იფანტება, მდევის ძმები გარბიან)
არა და არა! მე არ დაგითმობ!—
(მზისთვალა შუქს აფრქვევს—მოსჩანს).
სანამ ცოცხალ-ვარ, სული მიდგია!
ძმებმაც დამტოვეს! (დაეცემა) ოჰ, ცრუცხოვრებავ!
დახე სულმოკლეთ, როგორ მირბიან..,
(სამდედიშვილის ხმა შორიდან მიმართულია მზისთვალასადმი).
გხედავ, მზისთვალავ, გიხსნი კიდევაც!
ტყვედ მეგულები დასაბამიდან!
(მზისთვალა იღიმება)
მდევი. არა, ვერ იხსნი, წყეულო კაცო!
იგი ჩემია პირველ ჟამიდან!
მე ერთი დავრჩი, მაგრამ იცოდე,
(ემზადება შესახვედრად)
ჩემში კვლავ ვპოვებ მე გულადობას,
რომ შეგებრძოლო, გიჩვენო ღონე,
ბოლო მოუღო შენს წინ მსვლელობას!
(გავარდება, ხმაურობაა)
სამდედიშ. ვერ დამემალვი ჰოი, მშიშარავ!
ომში შემომხვდი და ვერ წამიხვალ!!
დამრჩები ისე, როგორც ბევრი სხვა!
(მდგრად) არ დაიხიო!—დამრჩი!..
ჩემი ხარ!!
(საშინელი ამოყვირილი მდევისა. დიდი ხმაურობა. მდევის ამოყვირილს გაიმეორებს იმავე ხმაზე სამთავრო მისი. მზისთვალა გადმომდგარია მთაზე. მას სიხვნათელი ახვევია. ირგვლივ ანათებს. იგი ხელს უქნევს სამდედიშვილს ღიმილით, სამდედიშვილი გამოჩნდება. ის მოდის ჩქარი ნაბიჯით, ნაკადს გაივლის და აჰყვება მთას. შეჰყურებს მზისთვალას, ხოლო იგი მოუთმენლად ელის მას. სამდედიშვილი შეუჩერებლივ ადის მთაზე ფარდა ნელ-ნელა ეშვება).

ლეო ქიაჩელი.

(შემდეგი იქნება)

პატრი ბენედიქტე ჩილინგაროვი, როგორც შევიტყეთ, ცოტა ხანში აპირებს გამომგზავრებას საქართველოსკენ. რისთვის? ზემოდ ვსთქვით, ყველა მის მზგავსთა მოქმედება სიბნელეში იწყება მეთქი, მაგრამ კიდევ ნათქვამია: არა რაი არს დაფარულ, რაიცა არა გამოცხადდეს! ნუ თუ სურს პ. ბენედიქტე ჩილინგაროვს ჩვენს მიწა-წყალში, ჩვენს სამშობლოში, ისეთ ხელობას დაადგეს, როგორიც იკადრი აქ სტამბოლში, მეტადრე ექვსი წლის მართველობის განმავლობაში, ქართველ-კათოლიკეთა მონასტერში?! ნუ თუ რიცხვი დამჩანგვრელთა ჩვენის ერისა და განსაკუთრებით ქართველ-კათოლიკებისა არ არის საკმარისი, რომ პ. ბენედიქტეც არ დაემატოს?! რაც იკადრა და რა სიკეთეც დასთესა პ. ბენედიქტე ჩილინგაროვმა ექვსი წლის, ყოველ ნაირად გაბატონებულ და დესპოტიურ მართველობის განმავლობაში, აქ ამის დაწვრილებით განხილვის ჟამი არ არის; შეიძლება, სხვა დროს ამის შემთხვევაც მოგვეცეს! ჯერ კიდევ არავის დავიწყებია კოსტანტინეპოლში პ. ბენედიქტე ჩილინგაროვისგან ქართულ ტიბიკონის უმოწყალოდ დევნა. ზიზღით უნდა დაუხვდეს, მეტადრე ქართველ კათოლიკობა, ამისთანა ულირს ადამიანს. ვიცით რომ ერთ დროს ყველასთვის მოვა დღე განკითხვისა! აკმარე, ბ. ბენედიქტე, აკმარე ქართველობას! მოთმინების ფიალა უკვე აივსო. თუ ქართველი ერი არ არსებობს, სად ძიდიხარ!? ალბად გგონია, **ნაჰაპეტიანის** და მის **მგზავსთა** მიმდევარო, რომ ქართველი კათოლიკეები არ არსებობენ! ჩვენთვის სრულიად მოულოდნელი არ უნდა იყოს, რომ პ. ბენედიქტე ჩილინგაროვმა ხელი შეუწყოს იმ სულიერ მმართველობას, რომელმაც უკვე ათასობით ქართველი კათოლიკობა გაასომხა და ახლაც იმასვე უპირებს ქართველ კათოლიკეთ დანარჩენ პატარა ჯგუფს სამესხეთოში დღეს ქართველებს ყველაფერში ბეჯითი პრაქტიკული მოქმედება გვესაჭიროება. უნდა ვეცადოთ, რომ ამ ულირსმა პირმა, რომელსაც გადაუცვამს ცხვრის ტყავი, ქართველ კათოლიკეთა რომელიმე წრეში ფეხი არ მოიკიდოს, თორემ ურემი რომ გადაბრუნდება, მერე, რასაკვირველია, გზა დიდი გამოჩნდება, მაგრამ რაღა დროს?

როგორც შევიტყეთ, პ. ბენედიქტე ჩილინგაროვს სარატოვის ლათინის წესის ეპისკოპოზისთვის უთხოვნია ადგილი ქუთაისში. არ ვიცით თუ რა აზრისაა მათი ყოვლად უსამღვდელოესობა სარატოვის ეპისკოპოზი შესახებ პ. ბენედიქტე ჩილინგაროვისა, მაგრამ თუ ხმებს დავუჯერეთ, კიდევაც შეჰპირებია ქუთაისის ვიკარობას. მაგრამ, დაიმედებულნი იმ დიდ თანაგრძნობაზე, რომელიც გამოუცხადა მათმა უსამღვდელოესობამ ქართველ-კათოლიკეთა ინტერესებს თავის ბოლო მოგზაურობის დროს კავკასიაში, არ შეურაცხყოფს ქართველ-კათოლიკეთა გვაროვნულ თავ-მოყვარეობას და არ შეუშვებს პ. ბენედიქტეს საქართველოში. თუ ჩვენი სურვილი არ ასრულდა და პ. ბენედიქტე ჩილინგაროვი ქუთაისში ჩამოვიდა, იქაც დაიწყებს თავის ფარისევლურ ცხოვრებას და სიბნელეში მოქმედებას, რადგან არ არის ძე სინათლისა. იმედია, რომ ყოველ შემთხვევაში, შესაფერად დაუხვდება ქუთაისის ქართველობა პ. ბენედიქტე ჩილინგაროვს. **მეხი.**

(შემდეგი იქნება)

მოწერილი ამბები

ჯავახეთის ტბები. მდინარე-ნაკადულებს მოკლებული ჯავახეთი მდიდარია ტბებით. მთელ საქართველოში მას პირველი ადგილი უჭირავს ამ მხრით. ჯავახეთში შემდეგი შესანიშნავი ტბებია: არმაზისა, ბატებისა, წითელ საყდრის ანუ ტაბიცსურის ტბა, წურბლის ტბა (მტკვრის ხეობაში), თაფარავნის ტბა. აქედან გამომდინარეობს პატარა მდინარე ამავე სახელწოდებით, რომელიც სოფ. ხერთვისთან ერთვის მტკვარს, ჩილდირისა, ხანჩალის დ სალამოს ტბა. თვით მინდვრებშიაც შეხვდებით შიგა და შიგ პატარ-პატარა ტბებს; ამ პატარა ტბებში თევზი არ იცის, სამაგიეროდ გატაცებული მონადირისთვის საუკეთესო გასართობია, ვინაიდან ტბაში აუარებელი გარეული ფრინველი იყრის ხოლმე თავს ზაფხულის პაპანაქებაში, მაგ., გარეული ბატი, იხვი და სხვა. აქ ნადირობაც ადვილია. სიცხისაგან გაბრუებული ფრინველი გარინდებულია წყალში, საჭიროა მხოლოდ ფრთხილი მიპარვა. ზემოდსახელებულს დიდ ტბებში კი აუარებელი თევზი ბუდობს, შიგა და შიგ შესანიშნავი გემოიანი თევზიც. მაგ., წითელ-საყდრის ტბაში მეტად გემრიელი კალმახი იცის. აქვე ძველი ეკლესიის ნანგრევებია ტბის პირად. ნავებით შედიან ტბაში და ისე თევზაობენ. ჩილდირის ტბა ყველაზე დიდია, რომელშიაც ბევრნაირი თევზი იცის, სხვათა შორის „შამათაც". თევზაობენ ორ ნაირად: 1) ნავებით შედიან და ბადეს უსვამენ. მეორე ნაირი თევზაობა ბევრად უფრო საყურადღებოა: ჩალდირის ტბას აქეთ-იქიდან ერთვის მთის პატარ-პატარა ნაკადულები—წყაროები. ზაფხულის პაპანაქებაში, როდესაც ამ გახრიოკებულ უმცენარეო ქვეყანაში ყველაფერი იწვის, ტბებიც საშინლად თბება. შიგ მყოფი თევზიც, რასაკვირველია, გრძნობს, სწუხს, ჰბორგავს და ნაპირებისაკენ ისწრაფვის, ადის ნაკადულებში და სათავეებისკენ ილტვის. ამ თამაშ-ნავარდში თევზი კარგა დაშორდება ხოლმე ტბას, მისდევს ზემოდ და დაბრუნებას აღარ ჰფიქრობს. მეთევზენი თვალს ადევნებენ თევზის ზემოდ გაპარვას და უეცრად დასწყვეტენ წყალს — ნაკადულებს. თევზი სალამო ჟამს კვლავ ბრუნდება ტბისკენ, მაგრამ, წყალი უკვე დაწყვეტილია. ამ სახით აუარებელი თევზი აწყდება. ჯავახეთის ტბებში წურბელებიც ბევრია, რომელსაც დიდი გასავალი აქვს, მას დასავლეთ საქართველოშიაც ეზიდებიან გასასყიდათ.

სამკურნალო წყალი მესხეთში. აქეთ ბევრი სასარგებლო სამკურნალო აბანოა, მაგრამ არც საკმაოდ გამოკვლეულია და არც ჯეროვანად ცნობილნი. ადგილობრივი მკვიდრნი და ჯავახელნიც დიდი ყურადღებით ეპყრობიან და სწამთ კიდეც მათი სარგებლობა. ჩამოვთვალოთ უფრო ცნობილნი:

1) „ასპინძის აბანო" მდებარეობს მტკვრის გაღმა, სოფ. ასპინძის პირდაპირ. ეს აბანო ორგვარია: ცივი და ცხელი. წინედ იგი უფრო მოუწყობელი იყო, ახლა კი ვიღაც თათარს აუღია იჯარით, გაუკეთებია სადგომი მობანავეთათვის და თვით აბანოც გაუსუფთავებია. ხალხს გამოცდილი აქვს ეს აბანო, როგორც უებარი საშუალება ქარებისა, კუჭის ტკივილისა და სხვა ავადმყოფობის წინააღმდეგად. 2) ირაკლის აბანოები, 3) „დამპალას აბანო" ეს აბანო მტკვრის ხეობაშია, სოფ. ხერთვისის მახლობლად; წყალი იმდენად სასარგებლო არ არის, რამდენადაც მის ძირში დალექილი ერთგვარი ტალახი, რომელსაც რკინის სუნი უდის. თვით წყალიც რკინისა უნდა იყვეს, გემოთი ცოტათი მჟავეა. მცხოვრებთა დაკვირვებით ეს აბანო ძალიან რგებს სუსტ-ძვლიან პატარა ბავშვებს. აქ მობანავენი ჯერ შესვამენ ტალახს დ მზეს უფიცხდებიან, შემდეგ რომ გახმება იგი, იმავე წყლით გაიბანენ. აბანო კარგი თვისებისაა, მაგრამ არავითარი თავშესაფარი არ არის მის მახლობლად. ცოტა ზემოდ, მტკვრის პირასვე არის „თმოგვის აბანო", მის პირდაპირ ისტორიული სოფელი „თმოგვია" ეს აბანო, ძლიერ ცივია, გემოც მეტად მჟავე აქვს. აქაც ბევრი ხალხი მოდის ხოლმე საბანაოდ; ასე გასინჯეთ, ახალციხიდან, წალკიდან ჩილდირიდანაც კი. აქაც იგივე უხერხულობაა მოუწყობლობის გამო. არის ერთი აბანო კიდევ ისტორიული დაბის „რუსთავის აბანო", რომელიც მტკვრის გამოღმაა, ახალციხე-ახალქალაქის გზა-ტკეცილზეა. ხანგრძლივი გამოცდილებით ადგილობრივი მკვიდრნი დარწმუნებულან მათ სარგებლობა-უებრობას. ხშირად მძიმე ავადმყოფებზე სასწაულებრივი გავლენა მოუხდენიათ, მომეტებულათ „ასპინძის აბანოს", მაგრამ რამდენად ნამდვილი და სწორეა ხალხის გამოკვლევა, არ ვიცი. კარგი იქნებ, ვინმე მცოდნემ ან ექიმმა შესაფერი გამოკვლევა მოახდინოს ამ აბანოებისა. **ქსნისპირელი.**

უცხოეთი

შფოთიანი სხდომა რეიჰსტაგისა. სამხედრო სასამართლოს განაჩენი მუშების შესახებ.

გერმანიის რეისტაგში, სამხედრო კანონპროექტის კითხვის დროს, დიდი შფოთი ასტყდა. კამათი დაიწყო ს.-დ. შეიდემანის სიტყვით. შეიდემანმა სასტიკი კრიტიკა გაუკეთა გერმანიის მილიტარიზმს და ისარგებლა ამით, რომელიც დილის გაზეთებში იყო მოყვანილი. ერფურტში შვიდი ახალგაზდა ჯარის-კაცი გაჭირვეულდა და შემდეგ ჟანდარმებს სცემა. ამის გამო ჯარის კაცნი სამართალში მისცეს, სასამართლომ მათ 5 წლის ციხე გადაუწყვიტა. როცა ამის შესახებ შეიდემანი ლაპარაკობდა, მ[ემარჯვენეთა] სკამებიდან სიცილი მოისმა, ამის გამო მემარცხენე დეპუტატებმა აურ-ზაური ასტეხეს დარბაზში. ეს იყო შფოთის დასაწყისი. შეიდემანმა გაათავა სიტყვა თხოვნით, რომ გაუწოდონ ხელი საფრანგეთს, რომელსაც დიდი ხანია ხელი გამოწვდილია აქვს შესარიგებლად. შემდეგ კონსერვატორი შულცი სულ წინააღმდეგს ამტკიცებდა—საფრანგეთს ხავი არ უნდაო. შემდეგ სიტყვა იმპერიის კანცლერმა ითხოვა. ბეტმან-ჰოლვეგს მომზადებული სიტყვა არ ჰქონდა, რის გამოც იგი გაერთო ორატორულის ხელოვნებით და ბევრი მკაცრი სიტყვა უთავაზა სოციალ-დემოკრატებს. უკანასკნელებიც არ ჩამორჩნენ და კანცლერის სიტყვის დროს გაიძახოდენ; „ტყუილია", თავხედობაა, მემარცხენეთა წამოძახილი მემარჯვენეთა ტაშის ცემას შეერთდა და რეიჰსტაგში თითქმის ისეთივე აურ ზაური იყო, როგორც სახელმწიფო სათათბიროში. უფრო მეტი ამბავი მოხდა, როდესაც შეიდემანი გამოვიდა საპასუხოდ. შეიდემანმა პროტესტი განაცხადა კანცლერის სიტყვის გამო, ვითომც ს.-დ. მომხრენი არ იყვნენ ჯარის რეფორმისა და ვითომც სხვა რამე განზრახული მოსაზრება ჰქონდეთ. სხვათა შორის, შეიდემანმა სთქვა, რომ საერთაშორისო შეიარაღებაში გერმანია პროვოკატორ-აგენტის როლს თამაშობსო. შეკავშირებულ საბჭოს მაგიდასთან მჯდომნი ღენერლები თავში ხელს იცემდნენ შეიდემანის სიტყვის გამო. თავმჯდომარემ შენიშვნა არ მისცა შეიდემანს, მხოლოდ როდესაც შეიდემანი შეეხო პრეზიდიუმს და უსაყვედურა: ს.-დ. არ დაიცვით კანცლერის იერიშისაგანაო, თავმჯდომარემ შენიშვნა მისცა. სოციალ-დემოკრატებმა შეიტანეს წინადადება, რომლითაც მოითხოვენ, რომ სამხედრო უწყებამ შეიმუშავოს ისეთი კანონი, რომელიც ნებას აძლევდეს მოსამართლეებს შეამცირონ სასჯელი ჯარში უმნიშვნელო აჯანყებისათვის. ასეთი წინადადება, მთავრობის აზრით, არ შეიძლება განხორციელდეს.

დეპეშები

(დეპეშათა პეტერბ. სააგენტოსაგან).

20 თიბათვე.

უცხოეთი

ბუქარესტი მეფემ გამოსცა ბრძანება რუმინიის ჯარის მობილიზაციის შესახებ.

ლონდონი. სტამბოლიდან იტყობინებიან, ოსმალეთმა მიუთითა ბულგარეთს, რომ უკანონოდ დაიჭირე მარმარილოს ზღვის პირდაპირ ადგილი და წინადადება მისცა დაუყოვნებლივ გავიდეს იქიდან.

პრაგა. ჩეხის რადიკალებმა გადასწყვიტეს, გამოუცხადონ ომი პროექტს, რომლითაც უნდათ ისპონ ჩეხიის ავტონომიური მართველობა და მთავრობის კომისიის დაარსება საეროვნო მმართველობის მაგიერ. ჩეხიას მოელის გაკოტრება ფინანსების მხრით.

სალონიკი. ბერძნების ჯარმა 19 ივნისს ნაშუადღევს აიღო კილჩიკი. ბულგარელებმა დიდი წინააღმდეგობა გაუწიეს.

სოფია. ბულგარეთის დეპეშათა სააგენტო იუწყება, რომ ყოველივე ცნობა, რომელიც ბელგრადიდანაა და ბულგარელებისა და სერბიელების შეტაკებას შეეხებოდა, სიმართლეს მოკლებულია. ამასთანავე სააგენტო იტყობინება, რომ არასოდეს სერბიელებს ბულგარელები არ დაუძლევიათო.

მადრიდი. როდესაც მეფე მიდიოდა მინისტრთა საბჭოს სხდომიდან და სასახლის ჭიშკარში შედიოდა, მისკენ გამოექანა ვიღაც უცნობი, რომელიც ხელად დაიჭირეს. უცნობს ჯიბეში აღმოაჩნდა ჭიქის ნამტვრევები. მეფეს მომხდარი ამბავი არ გაუგია.

ბრინდიზი. ესად-ფაშა მოვიდა დურაცოდან და დილით მიდის რომს.

ტოკიო. კაცურა მძიმე ავად გახდა.

სალონიკი. მოვიდა საბერძნეთის მეფე, ომის სახელმძღვანელოდ. 7½ საათზე ბერძნები წავიდნენ კუკუშისაკენ. შუადღისას ბერძნებმა ჩაიჩუმეს ბულგარელების არტილერია. ბერძნებმა წინ წაიწიეს და ხეობა დაიჭირეს.

ლონდონი. ცოლად შერთვის პირობის დარღვევისათვის მსახიობმა ქალმა მერკგანმა უჩივლა ლორდ ნორვეგმპტონს. მომრიგებელ მოსამართლესთან საქმე შერიგებით გათავდა. ლორდი ვალდებულია გადაიხადოს 50.000 გირვანქა სტერლინგი ქალის სასარგებლოდ.

რუსეთი.

პეტერბურგი. სენატმა უყურადღებოდ დასტოვა განაჩივრება ტფილისის სამოსამართლო პალატის განაჩენისა, რომლითაც დაშნაკცუტუნის პარტიის წევრებს შუშაში გადაწყვეტილი ჰქონდათ: ერთს გადასახლება, ორს კატორღა.

პეტერბურგი. გაზეთის დამტარებლის იაგილოს მოკვლისათვის დაიჭირეს მისი ცოლი და ცოლის მეგობარი. მკვლელობაში ორივე გამოტყდა.

მოხდა სლავიანების კრება ბაშმაკოვის თავმჯდომარეობით, კრებამ დეპეშით პროტესტი გაუგზავნა ბულგარეთსა და სერბიას მომხდარ ამბების გამო.

წერილი რედ. მიმართ

ბატონო რედაქტორო! უმორჩილესად გთხოვთ, ნება მიბოძოთ. თქვენის გაზეთის საშუალებით ულრმესი მადლობა გამოვუცხადო ქიათურის ბოქაულს ბ. პრაკოფი ალმასხანის ძეს მესხს და თ. სიმონ მელქისედექის ძეს ნიჟარაძეს, რომელთა დახმარებით ზემო მადლაკის წიგნსაცავ-სამკითხველოს სასარგებლოდ მივიღეთ ქვემორე სიაში მოხსენებული ჯამი: ვალიკო ერგებლიძე 1 მ. პორფილე თოფურია 2 მ. თითო მანეთი: ნიკიფორ ქავჭანიძე, იაგორ გურგენიძე, რაჟდენ ცოებაძე, დათიკო აბელაძე, ყაზარ შეკანჩიანც, ვალიკო ბერიძე, სესია ლეჟავა, გიორგი ჩომახიძე, სვიდელიძე, სვანიშვილი, ზენაიდ ანანაპულო 3 მ, თითო მანეთი, სამსონ ფადავა, სიმონ მესხი, ალექსანდრე კობერიძე, პ. მესხისაგან სულ 20 მანეთი. კალენიკ ბერიძე 3 მ. ივანე მეძმარიშვილი 3 მ. ორორი მანეთი: გრიშა ლეჟავა, ალექსი გოგიბერიძე, გიორგი სეკლუცტაკოლი. ზინოშ ლაბაძე 3 მ. მიხაკო წერაძე 2 მ. ტერენტი ქაფთარაძე 2 მ. პლატონ ბუხნიკაშვილი 1 მ. 50 კ. პორფილე ტოფურია 2 მ. ბესია ლეჟავა 1 მ. ვლადიმერ ნაკაიძე 1 მ. ვალიკო ერგებლიძე 2 მ. სოფრომ ტარუაშვილი 1 მ. გიორგი ნანეიშვილი 1 მ. ვანო ედიგაროვ 2 მ. მაკარ არუტინოვ 2 მ. ყაზარ ბეკრიანც 3 მ. თითო მანეთი: იაგორ გურგენიძე, ოფრონა რიკოშა, იასონ გაფრენაშვილი, რემანოზ ანჯაფარიძე, ილარიონ ნერიძე. ჯიმო აბაშიძე 2 მ. სიმონ მელქისედეკიძე ნიჟარაძე 5 მ. სულ არის ნიჟარაძისაგან 47 მან 50 კ. აგრეთვე მადლობას ვწირავ შემომწირველებს.

ზემო მადლაკის სამკითხველოს გამგეობის წევრი კნ. ელენე ნიჟარაძისა.

რედაქტორ-გამომცემელი ი. ჭუმბაძე.

მატარებელთა მიმოსვლა
(ზაფხულობით)
18 აპრილიდან
(დრო აღნიშნულია ტფილისის საათით).
ტფილისიდან გადის.

ბაქოსაკენ: № 6, **ჩქარი** პლაცკ. დილ. 10 ს. 10 წ., № 12, **სამგზ.-საბარგო** ნაშუადღ. 3 ს. 35 წ., № 4, **საფოსტო** სადამ. 10 ს. 16 წ., № 8, **სამგზავ.** საღ. 6 ს. 29 წ., № 106, **ნარევი** მეოთხე კლასის ვაგონით, ტვირთის გადამზიდი სამგზავრო მატარ. სისწრაფით ღამის 4 ს. 23 წ.

ბათუმისაკენ: № 3, **საფ.** დილ. 9 ს. 51 წ., № 1, დილ. 1 ს. 28 წ., (ივლის პირველ მაისიდან 14 ენკენისთვემდე). № 7, **ს. ჩქარი** პლაცკ. ნაშ. 4 ს. 40 წ., № 9, **სამგზ.** ღამის 10 ს. 30 წ., № 107, **ნარევ.** მეოთხე კლას ვაგონებით, ტვირთ. გადასაზ. სამგზ. მატ. სისწრაფით ღამ. 2 ს. 48 წ.

ბორჯომისაკენ: № 17, **სახ.** დილ. 8 ს. 7 წ. (15 მაისიდან 14 ენკენისთვემდე). № 19, **სამგზავრ.** ნაშუადღ. 3 ს. 16 წ.

ცხეთაში: № 65, **საგარაკო** დილ. 8 ს. 46 წ., № 67, **ბ სახ.** ნაშუადღ. 2 ს. 43წ.

ეს მატარებლები ივლიან პირველ მაისიდან 14 ენკენისთვემდე კვირა-უქმე დღეობით. მატარებელი № 67, უქმის წინა დღეებშიაც. ტფილისში უკანვე დაბრუნდებიან № 65 შუადღ. 12 ს. 5 წ. და № 67 საღ. 8 ს. 28 წ.

ჯულფისკენ: **საფ.** № 4;3, შუადღ. 12 ს. 51 წ.

ყარსისკენ: **სახ.** № 14/13, ღამ. 12 ს. 46 წ. **ერევანისკენ:** № 24;23, **საბარგ.-სამგზ.** საღ. 8 ს. 8 წ. მეორე და მესამე კლას. ვაგონებით.

ტფილისში მოდის:

ბაქოდან: № 3, **საფ.** დილის 9 ს. 1 წ., № 11, **საბარ.-სამგზ.** დილ. 10 ს. 28 წ., № 7, **სამგ.** მოსკოვი-კოზლოვი-რიაზანი-როსტოვი, საშუადღ. 3 ს. 53 წ., № 5, **საჩქარო** პეტერბურგი-მოსკოვი-კურსკი-ხარკოვი, საღ. 9 ს. 35 წ., № 106, **ნარევ.**, მეოთხე კლ. ვაგონებით, ტვირთის გადასაზიდი სამგზავრო მატარ. სისწრაფით ღამის 2 ს. 12 წ.

ბათუმიდან: № 10, **სამგზ.** დილ. 8 ს. 40 წ. № 12, **სამგ.** შუადღ. 2 ს 29 წ. (პირველ მაისიდან 14 ენკენისთვემდე). № 8, **სამგზ.** საღ. 5 ს. 54 წ., № 4, **საფ.** საღ. 9 ს. 16 წ., № 106, **ნარევ.** ღამ. 2 ს. 12 წ.

ექიმი ვ. ი. მინასიანცი
იღებს აბასთუმანში. შინაგან, ბავშვთა, სპეც. კუჭისა და ნაწლევთა ავადმყ. და საზრდოებ. (სისხლ ნაკლულ. შაქრის ავადმყ. სიმსუქნე, ლოთობა, ქარები) პლექ. და დამპალი ციება პარიზულ კლინიკ. პროფ. Mathieu. **იღებს** დილ. 9—11 ს., საღ. 5—7 ს. მისამართი: აბასთუმანი ტერ-მარქაროვის აგარაკი.

ექიმ ნავასარდიანის პირველი კერძო სამკურნალო
(დაარსებულია 1880 წელს)
ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ.
ავადმყოფების მიღება ყოველ დღე, გარდა კვირისა.
დ ი ლ ი თ:
„606" და „914"
11—12 ს. შეშხაპუნება კონსულტატიურად.

გ. ა. ნავასარდიანი: 11—12 ს. ქირურგიული და ვენერიული (სიფილ.) ავად.
ბ. გ. ბაგასაროვი: 1—2 ს. ბავშვთა შინაგანი ავადმყ.
ქ. მ. ჩიქოვანი: 9½—10 ს. თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.
ზ. ი. ბაბანასოვი: 10—11 ს. საბებიო, ქალებისა და ბავშვებისა.
ნ. ტ. მულინი: 10—12 ს. ყურისა, ცხვირისა და ყელისა.
მ. გ. ბაველისიანცი: 11—12 ს. კანისა, სიფილისი, ვენერ., საშ. და ქირურგ.
ა. პ. კარაპეტიანცი: 12—1 ს. შინაგანი, საბავშვო და ყვავილის აცრა.
ექიმი ქალი **ო. ვ. ტერ-დავიდოვისა** 1—2 ს. საბებიო და ქალების ავადმყ.
ს ა ღ ა მ ო თ ი:
მ. გ. ბაველისიანცი: 6—7 საათ.
რჩევა-დარიგება 50 კაპ. ხელმოკლეთათვის უფასოდ, კონსულტაციები და ოპერაციები მორიგებით.
სამკურნალოს დირექტორი მედიცინის დოქტორი **გ. ა. ნავასარდიანი.** 1004

უფასო საექიმო დახმარება
ქალაქის საბჭოს ექიმები.

უბნები	
1—2	**გ. ა. გედევანოვი** (სდგას ვერაზე, ოლღის ქუჩა, 22. ტელეფ. 592).
3—4	**მ. ი. შავერდოვი** (ფეთხაინის აღმართზე, 1, ტელ. 619).
5—6	**ტ. მ. თათეოსიანი** (ველიამინოვის, 4, ტელეფ. 680).
6—7	**შ. ა. მიქელაძე** (ავლაბარში, კახეთის ქ., 1, ტელ. 715).
8—9	**ნ. დ. ხატისოვი** (კუკიაში, ნიკოლოზოვის ქ. 7, ტელ. 715).
10, 11—12	**ა. ი. შჩერბინინისა** (დიდუბეში, საგურამოს ქ. 5. ტელეფ. 71.

მასწავლებელი ს. ა. გრიაზნოვი
ამზადებს გიმნაზიისა, კომერციულისა და სამიწისმზომელო სასწავლებლ., საოსტატო ინსტიტუტისა და აფთიაქის შეგირდად, განმეორებითი გამოცდისათვის. მსურველთ მიიღებს სრულ პანსიონზე.
ვერა, იზმაილოვის მიახვევი, ბელინსკის ქუჩიდან სახლი 6, ბინა 8. 325

ექიმი ბილისა ნინო რცხილაძე
იღებს დილით 9—2 ს. საღ. 5—7 ს., ოლღას ქუჩის შესახვევი № 5, სახ. მაქარაშვილისა.

ვასწავლი
ქართულ „**სიმღერა-გალობას**" და ვამზადებ მომღერალ - მგალობლებს გუნდისთვის. მე მივ გუნდის მიწვევა ელესიებში, კონცერტებზედ, პირობ. ს გაგება, მ. ლაპარაკება, მიღება და ჩაწე ი **მიხეილ კავსაძესთან** კვირაობით, ოთხშაბ. და შაბათობ. საღ. 5—7 ს-მდე ივერიის ქუჩა № 29. ვიღებ და ვასწავლი **მუშა-ხალხსაც.** ვიწვევ მგალობლებს **ანჩისხატის საკრებულო ტაძარში,** სადაც კვირა-უქმეებში მუდმივ გალობს გუნდი. 349.

არ გაგონილა!! მხოლოდ 2 მ. 95 კ.

ვგზავნით ქვემოდ ჩამოთვლილ 14 ძვირფასს ნივთს: 1. მშვენიერ მკვიდრ ჯიბის საათს კაცთათვის—„ანკერი" (და არა ცილინდრი) ინგლისურ შავ ფოლადისას, იმართება თავის ჭახრაკით 36 საათში ერთხელ, ხმა წკრიალი აქვს, 15 ქვიანი. 2 ქალთათვის საუცხოვო ყელის ძეწკვს, ახალი ფასონისა 3. ბრელოკი-კინემატოგრაფი, კომპასით ან საუცხოვო სანახავობით. 4. ზამშის ბუდე საათისთვის. 5. მოხდენილი ბეჭედი ამერიკულ ოქროსი „დუბლე" პარიზულის თვლით. 6. სათეატრო ბინოკლი 4 ახრამატიულ შუშით ჩვეულებრივი ზომისა, რომელიც ფრიად მოშორებულ საგნებს აახლოვებს. 7) ქურდებისაგან საათის დასაცავი. 8 პარიზის პლოსტოგრაფი, ზედმიწევნით მაჩვენებელია სხვა და სხვა სანახაობისა. 9. საამისო ექვსი მეტის მეტად საგულისხმო სურათი. ყველა ამის ფასი მხოლოდ 2 მ. 95 კ., ორი წყება ღირს 5 მან. 50 კაპ., 4 წყება 10 მ. 50 კ. ასეთივე სახურავიან საათით 1 მანეთით **მეტი ღირს.** ხსენებული წყება საათით და ნივთებით საუკეთესო ღირსებისა და საუკეთესო თვისებისა 3 მან. 95 კ., ორი წყება 7 მ. და 40 კ., ეხვევ წყება ქალის საათით 3 მ. 70 კ გასაგზავნი ორწყებამდე—40 კ., ციმბირში გასაგზავნი 75 კ. საათსა ვგზავნით შემოწმებულ-შესწორებულს წუთი-წუთზე 8 წლის თავდებობით; ფასდადებით და უბეოდ.
მისამართი: ამხ. ობა „აკკურატნოსტი" (Аккуратность), **ვარშავა, განყოფ.** 95.
Мотцль. 3/296. 1226

ვაჭრობისა და მრეწველობის სამინისტროს უწყებაში მყოფი
პეტერბ. საპოლიტეხნიკო კურსები
ტეხნიკუმი (4 წელიწადია არსებობს)
პროფესორებისა და მასწავლებლების ამხანაგობისა.
დაარსებულია ტეხნოლოგ. ინსტიტ პროფესორებისაგან: **გ. დეპისა, მ. ევანგულოვისა, ი. ხოლმოგოროვისა,** რიგის სამოსწავლო ოლქის ყოფილ მზრუნველის **დ. ლევშინისა** და ინჟინ.-ტეხნოლოგის **ნ. ფორმაქოვისაგან.** მექანიკური, ელექტრო-ტეხნიკური, საამშენებლო და კომერციულ-ეკონომიური განყოფილებანი. კურსები კარგი სახელმძღვანელოებისა და მოწყობილობისთვის **საიმპერატორო** ტეხნიკურ საზოგადოებისაგან დაჯილდოვებულია ვერცხლის დიდი მენდლით. მსმენელებს შეძლება აქვთ უმაღლ. სასწავლებლ. სახელოსნოებში მუშაობისა. მიიღება ორივე სქესისანი. პროსპექტები გაიგზავნება 5 ორ-ორ კაპ. მარკის მოწოდებით. იქვე შეიძლება ცნობების მიღება **ელექტრომანტერების კურსების** შესახებაც.
СПБ. РАЗЪѢЗЖАЯ УЛ. № 40.
Мотцль 87072. 1344

ქ. შ. წ.-კ. გამავრ. საზ. წიგნის მაღაზიაში იყიდება
იასუიდება იაკობ გოგებაშვილის წიგნები:

ასპინძის ომი	ფასი	7 კ.
ბურჯი ეროვნებისა	„	20 „
იავნანამ რა ჰქმნა?	„	5 „
თავდადებული ქართველნი	„	7 „
მოსავლის მცველნი	„	20 „
მეფე ერეკლე და ინგილო ქალი	„	5 „
რანი ვიყავით გუშინ?	„	20 „
რჩეული პედაგოგიური და პუბლიცისტური ნაწერები	„	1 მ.
საერთო თავ-გადასავალი ტაბტის შემკვიდრისა	„	10 „
სხივი წარსულისა	„	5 „
თავდადებული ქართველი ქალი ეჯიბი	„	5 „
საერთო თავ-გადას. ტახტის შემკვიდრისა	„	10 „
Мотодика къ русскому Слову	„	40 „
Разборъ учебныхъ руководствъ по русскому языку	„	50 „
Нормальное письмо	„	20 „
Правда о Тифлисѣ	„	20 „
О груз. и русскомъ алфавитахъ	„	20 „
Какъ улучшить кавк. народ шк.	„	20 „
Къ вопросу о мингрель. школѣ	„	20 „
Государственный языкъ	„	30 „
Очеркъ сравнит грамматики груз. и русск. языковъ	„	20 „
Къ вопросу о поднят и уровня образованія среди грузинскаго дворянства	„	50 „
ახალი წიგნები:		
ახმაწვილო მოთხრ. ე. გაბაშვილისა	„	30 „
იაკობ გოგებაშვილის ხასიათი	„	75 „
ილია ჭავჭავაძის ნაწერები	„	1 მ.

ადრესი: Тифлисъ. Книжный магазинъ О-ва распр. грам. ср. груз. нас. 1217

გამოსულია და იყიდება
ი. გედევანიშვილის პიესა „გამცემი"
დრამა 3 მოქმედ. ფასი 25 კ.

მუდამ დღე მოგვდის
თევზის მრეწველნი
ძმ. ძეგველოვები.
პუშკინის ქუჩა, საკუთ. სახ. № 9.
ტელეფონი № 712.

ახალ-ახალი
მტკვრისა თართი, ზუთხი, ლოქო, და სუდაკი.
ახალი მსხვილ-მარცვლოვანი
ხიზილალა (ქიტკა)
აგრეთვე ყოველ დროს იყიდება მაღაზიაში მარტის დოში, იანი, შიპა, ზურგიელები, სხვა ყოველ-ნაირი თევზეულობა და
კონსერვები.